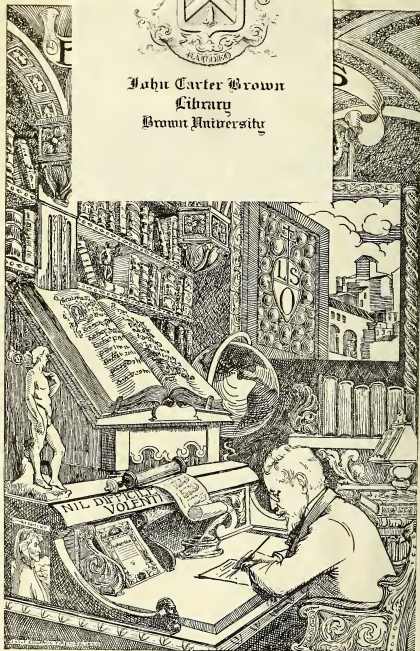

John Carter Brown
Library
Brown University

LEONIS·S·OLSCHKI

ARTON

1771
The first of the year
was a very dry one
and the crops were
very poor
The second of the year
was a very wet one
and the crops were
very good
The third of the year
was a very dry one
and the crops were
very poor

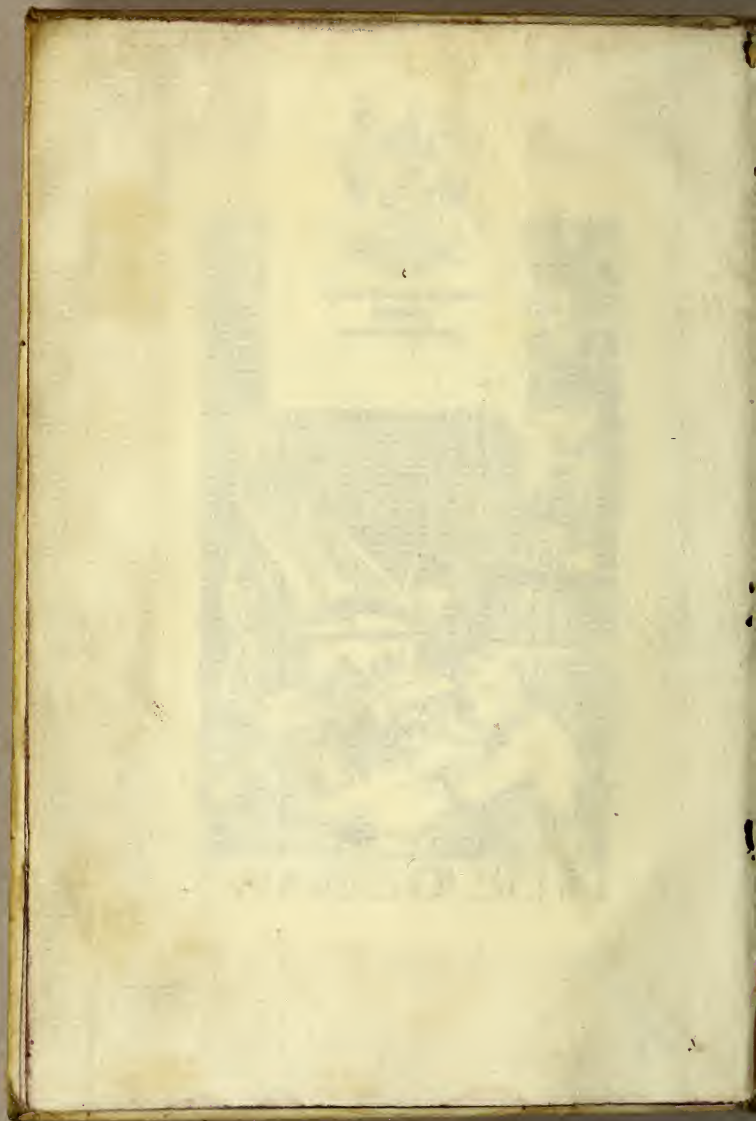
The fourth of the year
was a very wet one
and the crops were
very good

The fifth of the year
was a very dry one
and the crops were
very poor

The sixth of the year
was a very wet one
and the crops were
very good

The seventh of the year
was a very dry one
and the crops were
very poor

The eighth of the year
was a very wet one
and the crops were
very good

ANTONII

MIZALDI MONLVCIANI,
DE MVNDI SPHÆRA,
feu Cosmographia, Libri tres:
figuris & demonstratio-
nibus illustrati.

AD ILLUSTRISSIMAM PRINCIPEM
Margaretam Valesiam, Biturigum Ducem.

LVTETIAE,

*Apud Guilielmum Cauellat, in pingui Gallina,
ex aduerso collegij Cameracensis.*

M. D. LIII.

Cum priuilegio Regis.

ORONTII FINÆI, REGII

Lutetiæ Mathematicarum professoris,
& illustratoris, profopopœia ad Cos-
mographicum Mizaldi opusculum.

HEV S, quò tam præceps, Mizaldi Sphærule,
tendis?

*Præstaret latuisse domi: nam tristis ubique
Invidus oblatrat: cuius lacerabere morsu,
Ni tibi prospicias: malè cognita tēpora sunt hæc:
Quæ multos gignunt, qui cum nil ædere possint
Dignum laude, tamen gaudent maledicere doctis:
Carpentisque aliis famam venantur inanem.
Hos prudens refuge: & doctos inquire, bonosque:
Illis ex animo (nisi me præſagia fallunt)
Grata eris: ac hilari vultu spectabere. vade,
Vade igitur foelix, Mizaldi Sphærule, quando
Est tibi sic visum: & longissima tempora viue:
Authorisque tui nomen diffundere perge.*

ἐκ πόντος, ὁ κλέσθ.

ILLVSTRISSIMAE

Principi Margareta Valesia, Biturigum Duci, & Christianissimi Regis Henrici, sorori vnicae, Antonius Mizaldus Monlucianus

S. P. D.

DEMOCRITVS, Princeps illustrissima, furnariam casam aliquādo ingressus, & ibi à suis inuentus cū pauperulis Rusticis diutiùs ad ignem consedisse, variòsque sermones hinc inde miscuisse: videns illos ob id admirari, ac pudore nescio quo suffundi: solito more subridens, introite & vos, ait, sunt enim & hìc etiam Dij. Quorsum hæc? nimirum vt ex isto tanti Philosophi apophthegmate, in promptu habeam, quod, inuersà historiâ, sæculi huius Morosophis quamplu-

rimis opponam. Qui rustico nescio
quo pudore acti, rusticè mirabun-
tur, quòd pauperulum literarum
professorem libenter admittas, faci-
lè audias, & cum illo in colloquium
ingenuè descendas: tenuésque eius
Musas non solum plausibili vultu
excipias, sed quæcunque tibi scri-
bunt, & candidè offerunt, candidiùs
legas, ac relegas. His itaque, subri-
dens, prudenter respondebo, legite
& vos: sunt enim & hîc etiam Dii,
Deorùmque cœlestium centuriæ in-
numere. Imò verò, in media Cosmo-
graphicæ huius casulæ penetratia,
cum illustrissima Principe irrumpi-
te. Ibi, mundi cœlique theatrum su-
pra omne miraculū admirabile, spe-
ctaculúmque, supra omne id quod
spectari potest, spectabile, videbitis,
ac suspicietis. Cuius nullū artificem
alium præter Deum Opt. Max. vlli

mortalium ponere, nec licet, nec fas est. At, structurā explicare, & admirabilem Architectū celebrare, nemini nō concessum. In quo, cū superioribus hybernis mensibus totus essem, atque sollicitè meditarer, cui nā precipitatā, veriùs q̄ elaboratā ea in re lucubratiūculam meā, deuouerē: ecce, Fato meo bono, de multis vna occurristi, Princeps ornatissima, cui, quidquid id est, ex animo cōmitterem, ac cōsecrarem. Memini enim, q̄ iucūdè & humaniter, lapsis hinc annis quatuor, Phēnomena mea, & aērias Ephemerides, Latinè primū, deinde Gallicè (licet alteri nūcupatas) exceperis, ac legeris: méque ante dulcissimū conspectū tuum venire, libéter sustinueris. Vbi, in instructissima omni genere librorum cellula, Excellentiā tuā Musis & Gratiis sacra facere, & eruditæ lectioni sedulā

operã nauare, nõ sine ingenti voluptate animaduerti, deprehendi, & apud me laudauì . Nemini impono, quod verũ est dico. Quæ res, permultis os præcludere poterit, qui impudenter, veriùs q̃ prudenter insultare mihi solent, q̃ Excellentia tuæ, Cosmographicũ hoc meũ opusculũ deuouerim. Vah (inquiũt) quid Principi virgini cũ literis? quid Regis filia, Regis forori, & Reginae nepti, cũ Philosophia, & Mathematicis? ô vanas cogitationes! Quasi verò literarũ studia, ad solos pauperes relegata sint: nouũque esse debeat, ac prodigii loco habendũ, quòd hodie Regina, & Principes virgines, Heroides item ac nobiles scẽmine, literis ornatiores esse malint, q̃ pompa ac fastu: quòd virtutibus insigniri sanctiùs habeãt, quàm titulis & imaginibus nobilitari: quòd Philosophicis disciplinis

animum excolere rectiùs ducant,
quàm luxu frangi, & delitijs tabe-
fcere:quòd Vniuersitatis mundi pul-
cherrimã Architecturã, Cosmogra-
phiam (inquã) præ oculis habere,&
animo circumferre, ac legere potiùs
eligant,quàm vanis spectaculis sese
dedere:quæ,sicuti mentem eneruât,
ita bonos mores deploratè perdunt.
Præclarè itaq; facis,ac prudèter vitã
instituis,Princeps nobilissima,dum
spretis istis Nobiliũ, & veræ Nobi-
litas iniquissimis iudicibus,animũ
virtutibus,ac disciplinis excolere sa-
tagis:& eruditos omnes illorũque lu-
cubrationes,libèter admittis: ac tri-
stes à te abire nõ sinis. Hac sanè via,
nuper extinctus, quid inquã extin-
ctus:imò verò apud omnes omnium
nationũ scholas, perpetuò victurus
Christianissimus pater tuus Fran-
ciscus, Nauarrorũque Regina, ami-

ta tua incomparabilis, solida ad im-
mortalitatē fundamenta sibi iecerūt:
Quæ & tueri, & promouere, tantarū
virtutū heres Christianis. Rex noster
Henricus, quibus potest modis, pro-
greditur. Cuius vestigiis, quantū li-
cet, pulchrè inhæres. Dominus, qui
facientes adiuuat, & Regū, ac Prin-
cipum corda in manu habet, vtrius-
que conatus augere, & propensam
in literas & literatos voluntatē hęc,
semper nobis seruari dignabitur. Fa-
ciētque, vt præsentem meam fœtu-
ram de mundi Sphæra, & Cosmo-
graphia, in tuo nomine diuulgatam,
amare pergas, ac probare. In quo fœ-
liciter valebis, Princeps illustrissima,
ac Mizaldum, siquidē dignū ducis,
fouere incipies. Lutetiæ, postridie
reparatæ salutis humani generis per
Iesum Christum Crucifixum,

• TRES LIBELLI ANTONII

Mizaldi, de mūdi Sphæra, siue Cosmographia,
hæc in summa habent,

PRIMVS ostendit omnia providen-
tia gubernari: probât que Deum re-
rum mūdi vniuersarum autorem,
tam sursum, quàm deorsum pro ar-
bitrio dominari. Habet insuper mū-
danæ Sphære descriptionem per singula elemen-
ta, ipsūque cœlum breuissimā: nec non pulcher-
rimas demonstrationes, quòd terra sit figuræ ro-
tundæ, vti etiam aqua: quæ duo vnum globulum
constituunt. Adhæc, quòd eadem cœtrum sit Vni-
uersitatis: in cuius meditullio, absque vlllo motu,
suspensa libratur: & quòd sensibilem magnitudi-
nem non habeat, si toti mundo, atque adeò supre-
mo cœlo conferatur. Postremò, quòd cœlū ipsum
omnia mundi elementa, resque omnes inferiores,
intra se, sub orbiculari figura cōcludat. Ex quibus
omnibus elegans *πρόσιμα*, siue corollarium elici-
tur: quòd toti mundo sphærica figura appositis-
simè quadret: ipsūque totum, siue Vniuersum, sa-
néquam rectè, mundi Sphæra nuncupetur.

• *Huius libri præcipua summaque capita,
hac digeruntur serie.*

PRopositio in totum opus, cum breui enume-
ratione rerū in illo scribendarū: cui post inuo-
cationē, apta ad narrationē subtexitur Parasceue.

Quid mundus, & quòd Deus lateat in omnibus eius partibus, quæ vnũ admirabile corpus constituunt, quod Vniuersum vocât. Adhæc, quòd omnia, tam sursum, quàm deorsum, summa prouidentia, ac ratione dispenset.

Mũdi, seu Sphæræ totius Vniuersi, diuisio breuissima in elementarẽ regionẽ, quæ quatuor corpora simplicia cõplectitur: & æthereã, quæ nũc cœlum, nũc quãta essentia, vulgò à Philosophis dici solet.

Elementaris regionis descriptio sanèquã dilucida, breuis, & accurata: & in primis terræ, ac partiũ eiũ.

Terrã in meditullio mundanæ Sphæræ, seu Vniuersi, stabili pòdere, absque vllò motu, sub orbiculari figura librari, ac firmiter pendere.

Terrã mundi totius, siue Vniuersi centrũ esse: & quòd sensibilem magnitudinẽ non habet, ad totũ mundum collata: cuius respectu, puncti vicem iure obtinere censetur.

Terrã orbicularis esse figurẽ, globosẽ, ac rotũdẽ.

Aquæ locus, & descriptio pulcherrima, eãque breuissima: cum eius natura, & energieã.

Aquã orbicularis esse figuræ, ac globulum vnũ cum terra facere.

Aëris, & regionum illius locus, descriptiõque elegans, breuis, ac dilucida.

Ignis locus, & descriptio sanèquã pulchra: cũ his quæ ad illum pertinet, & ex illo fiunt, ac cõstant.

Cœlum esse vndique sursum: cui iamiam descripta mundi elementa omnia substernuntur, nedum

sola terra. Adhæc, quòd figuram habeat orbicularē, non absque iusta ratione.

Quòd Sphæræ nomen mūdo, de quo hæctenus, perappositè quadret: ipsūque totū, siue Vniuersum, Sphæra mūdi, sane quàm rectè nuncupetur.

FINIS LIBRI PRIMI.

SECVNDVS liber habet numerū, ordinem, situm, nomina, & motum cœlestium sphærarum: aliâque ad illas pertinentia: cum pulcherrima delineatione omnium circularum, tam maiorum, quàm minorum: ex quibus cœlestis Sphæra compingi vulgò imaginatur: non neglecto vsu, natura, situ, ac ratione singulorum.

20. Huius præcipua, summâque capita, hac digeruntur serie.

Breuis propositio, & nomenclatura rerū describendarum: cū abrupta inuocatione, viam ad narrationem vtcunque faciente.

Quid cœlum, & quibus rebus in genere cõstet: siue quas in partes vulgò diuidatur.

Cœlum ac Sphæras cœlestes, inferiora omnia circumcludere: eâque secum (excepta terra) perpetuò rapere: vbi de motu primi orbis, seu summi mobilis, non pauca.

Cœlestes sphæras omnes, ab Oriente, per Meridiem in Occasum, intra horas quatuor & viginti, quotidie volui, ac reuolui.

Cœlestes Sphæras alium habere motum à iam posito: & quod propria vi in supremū, summū- que cœlum nitantur: ab Occasu, per Meridiem in Orientē orbiculari incessu tēdendo. Vbi de motu, numero, & ordine cœlestiū orbium. Adhęc, quanto tempore suam reuolutionē Sphæra quælibet, vi propria, & motu cōgenito absoluat, ac perficiat.

Cœlestes Sphæras omneis, & illarum itē stellas vniuersas, ex quibus tota cœlestis machina coalescit, à se, & suis formis naturali motu agi, ac moueri, non violento.

Cœlestium Sphærarū magnitudines varias esse, vti etiam motus. Vbi de miranda velocitate primi mobilis, seu summi, & supremi cœli.

Cœlestis Sphæra, & itē mundanæ, centrū, axis, & poli: circa quę tam reuolutiones, quàm motus, fursum fieri imaginamur.

Cœlestis Sphæra, vti etiam mundanæ, polos duplices esse.

Sex maiorum circulorum cœlestis Sphæra (qui de multis aliis præcipui habētur) descriptio, vsus, natura, & situs. In primis Zodiaci, seu obliqui circuli: quem & vitæ, & interitus viam, per appositè dixerunt Peripatetici.

Æquatoris, seu Æquinoctialis circuli descriptio, vsus, natura, & situs.

Meridiani circuli descriptio, vsus, natura, & sit^o.

Duorū Colurorū, Solstitii scilicet vtriusque, & Æquinoctii, descriptio, vsus, natura, & situs.

Admonitio in præcedentia, & sequentia.

De quibusdam aliis circulis maioribus cœlestis Sphæræ: sed minùs præcipuis, ac necessariis.

Quatuor circulorum minorum cœlestis Sphæræ (qui de multis aliis vulgò celebres habentur) descriptio, vsus, natura, ac situs. Et in primis Tropici Cancrì, siue Æstiuales circuli, & Solstitialis.

Tropici Capricorni, siue Brumalis circuli, & Solstitialis, descriptio, vsus, natura, & situs.

Admonitio in præcedentia, & sequentia.

Circuli Arctici, siue Borealis, descriptio, vsus, natura, & situs.

Circuli Antarctici, siue Australis, descriptio, vsus, natura, & situs.

Admonitio non negligenda.

Quatuor nunc descriptos, & positos minores circulos, totum cœlum in quinque spatia dirimere, quæ zonas prisca Astronomi ritè nuncuparunt.

Minores alios circulos à iam dictis, & positis, in cœlesti Sphæra imaginari, ac describi.

Nullos circulos, siue maiores, siue minores illi fuerint: nec item polos, & axem, motum in cœlo vllum ex se habere, & agnoscere. Imò re vera nequaquam ibi subsistere: quin potiùs sursum commentitios omnes esse: quorum ingeniosa excogitatio, summis laudibus vbique est profequenda.

Cœlestem Sphærã, hisce iam positis circulis multiplicibus circumscripam, duplicem esse: siue dupliciter respectu terræ imaginari.

Quid Sphæra recta: & quinam propriè sub illa habitare dicantur.

Quid Sphæra obliqua: & quinam propriè sub illa habitare dicantur.

FINIS LIBRI SECVNDI.

TERTIVS liber, designationes omniũ circulorum cœlestis Sphæræ, tam maiorũ, quàm minorũ (superiore libro descriptorũ) figurat, & demonstrat: partibus etiã nũ expressis imaginũ octauæ Sphæræ, per quas circuli ipsi hodie trãfrire existimantur. Exhibet præterea Geographica quẽdam, ex eodem superiore libro, tam deprõpta, quàm pendentia: de zonis terrestribus, climatibus, locorum longitudinibus, & latitudinibus, mẽsuris item, & aliis ad Geographicam lectionẽ, & vsum summopere conducentibus.

Huius præcipua, summãque capita, hac digeruntur serie.

SEx maiorum circulorũ cœlestis Sphæræ, antea descriptorũ, designationes pulcherrimæ, vt in cœlo esse illos hodie imaginamur: & à se inuicẽ distingere possumus. Quæ designationes, sicuti simulachrorum octauæ Sphæræ partes & loca (per quæ hodie ipsi circuli agũtur, & trãseunt) dilucidẽ

ob oculos pōnūt: ita totam cœli faciēm nobis familiarem, ac perspicuam reddunt.

Zodiaci designatio, vt hodie illum in cœlo esse imaginamur: qua duce, & ab aliis circulis, per serenā noctē, facillē posthac distingui poterit, & suas res ob oculos, minimo negotio, cuius deponere.

Æquatoris designatio, vt hodie illum in cœlo esse imaginamur, qua duce, &c.

Meridiani, et Horizōtis designatio, vt hodie, &c.

Coluri Æquinoctiorū designatio, vt hodie, &c.

Coluri Solstitiorum designatio, vt hodie, &c.

Circuli Lactei, qui inter cœli circulos maiores à plerisque recensetur, designatio: vt hodie ab omnibus spectatur.

Ratio nomenclaturæ eiusdem circuli, varia ac multiplex.

Quatuor minorum circularū cœlestis Sphæræ, vt hodie illos esse imaginamur in cœlo, & ab aliis distinguere possumus, designatio pulcherrima, quæ simulachrorū octauæ Sphæræ stellatorū, loca, per quæ hodie ipsi circuli transeunt, dilucidè ob oculos ponit, ac profert.

Circuli Arctici, siue Borealis designatio, vt hodie illū in cœlo imaginamur: & ab aliis circulis per serenam noctē distinguere, ac secernere possumus.

Tropici Cancrī designatio, vt hodie, &c.

Tropici Capricorni designatio, vt hodie, &c.

Circuli Antarctici designatio, vt hodie, &c.

Admonitio non aspernanda, in iam dicta.

Quinque terrestrium zonarum, quæ totidem parallelis in cælo respondent, & præcipuas mundi regiones constituunt, descriptio, temperatura, situs, & proprietas.

De Antipodibus, Pericæcis, & Antæcis.

Admonitio breuissima.

Terram vbiq; habitabilem esse, contra plerisque: ac nullas hodie terrestres zonas, siue mundi partes & regiones inhabitabiles dici debere.

De mundi climatibus, & illorum distinctioribus parallelis: cum recepta cuiusque ratione, & nomenclatura. Insuper, quod plura climata quam septem statui debeant.

Locorum longitudes quomodo excipiendæ, & distinguendæ.

Locorum latitudes quomodo excipiendæ, & distinguendæ.

De gradibus longitudinum Geographica quædam.

De gradibus latitudinum Geographica quædam.

Geographicarum mensurarum, ordo, & nomenclatura.

FINIS LIBRI TERTII

& vltimi.

ANTONII
MIZALDI MONLVCIANI
DE MVNDI SPHAERA, SIVE
Cosmographia, Liber primus.

QVÆ sit mundanæ sphaeræ structura, quis author,
Quo digesta modo veniant elementa, quid illis

PROPOSITIO.

Sit proprium, quæ vis summè miranda, quis ordo
Cælorum, quinam motus, quæ forma, quot orbes,
Deinde quibus cyclis cœlestis machina constet,
Quos præstent vsus, & quo sint ordine sursum,
Quas habeant sedes hodie, per quæ astra ferantur,
Et quid conueniat cum cœlo denique mundus
Hic canere, & breuiter, clarèque ostendere cuius
Incipio: ex imis repens ad summa, Deumque
Ostendens passim manifesto numine spargi:
Ac regere ingentem concordie fœdere molem.
Ardua res sanè, nostris quoque viribus impar:
Audebo tamen, & mundi rectore vocato
Aggrediar: spernit virtus infracta labores.

INVOCA-
TIO.

*Ergo, summe pater rerum, Deus optime, cuius
Tam pulchrū, tāmque immensum sapientia mūdū
Condidit ex nihilo, & regit, assidueque tuetur,
Dexter ades: paruūque, tua bonitate, Poetam
Aspice: qui cœlos dum gestit scandere, quando
Et laudes celebrare tuas, tua pangere regna,
Omni conatur studio, & molimine, nugis,
Quas tulit in Latium mendaci Græcia versu,
Nō eget: aut Phœbo, aut Parnaso, aut fōtibus vllis,
Doctiloqui quoscunque solent haurire Poëtæ:
Solum te sitiens, cui cœlum, & sycdera parent.*

☞. *Quid mundus: & quod Deus lateat in omni-
bus eius partibus, quæ vnum mirabile cor-
pus constituunt, quod vniuersum nuncu-
pant. Adhæc, quod ille pro arbitrio
vniuersa tam sursum, quàm deor-
sum regat, ac summa prouiden-
tia, & ratione dispenset.*

NARRA-
tio cum di-
latata demō-
stratione, &
mundi dif-
finitione.

Q *Vicquid vbiq̄ vides, ær, cœlum, mare,
terra,
Vnum constituunt sub mundi nomine corpus:
Cuius membra, licet variè distincta putentur,
Sunt cognata tamen mirōque in fœdere perstant:
Atque Dei numen spirant, pāsīmque fatentur.
Quod si non esset, si non bene nexa maneret*

*Machina, cœlestis Verbo fabricata magistri:
 Nec tantam mundi regeret Prudentia molem,
 Præcipiens concors Vt sit discordia: certè
 Non esset statio terris, non ambitus astris:
 Hæreretque sibi mundus, standoque rigeret.
 Non sua dispositos seruarent sydera cursus:
 Nóxque alterna diem fugeret: rursumque fugaret:
 Sèque suis peterent Vinclis elementa solutis.
 Non Phœbus terris lucem, radiósq; calentes,
 Non generandarum præberet semina rerum.
 Aëra finitimum consumeret impiger ignis:
 Non tempestiuas pluuias demitteret aër:
 Nuda foret tellus: æquórque extingueret ignem:
 Aut igni potius piscosum aresceret æquor.
 Non imbres alerent terras: non æquora Venti:
 Non pelagus fonteis: nec staret summa per omneis
 Par semper parteis, æquo digesta parente:
 Vt neque deficiant Vnda, nec sydera nobis:
 Nec cœlum iusto maiúsue, minúsue feratur:
 Nec solitum permutet opus. Sic omnia toto
 Dispen sata manent mūdo, dominúmque sequuntur.
 Est igitur Deus, ac ratio, quæ cuncta gubernat.
 Cur nos dispositis vicibus consurgere Signa,
 Et velut imperio cœptos absoluere cursus
 Cernimus? ac proprios semper remeare per orbés?
 Cur eadem æstiuas exornant sydera noctes?*

a. ij.

Prouidentia
 omnia gu-
 bernari, ac
 ratione, nec
 frustra.

Demóstratio
 pulcherrima,
 quòd omnia,
 à Deo, Ratio-
 ne, & mente
 diuina gu-
 bernantur,
 cõtra Epicu-
 rcos.

*Semper & hyernas eadem? certámque figuram
 Quisque dies ponit mundo, certámque relinquit?
 Non Deus est author, qui non mutatur? & à quo
 Non alium vidére patres, aliúmque nepotes
 Cernent? quis prohibet Solem decurrere ad Arctos,
 Aut mutare Vias, aut cœptos Vertere cursus?
 Quis vetat excidere in terram pendentia sursum
 Astra, ac tellurem mediis obuoluiet vndis?
 Non Deus est author, qui nõ mutabitur vnquam?
 Ergo opus hoc immenso constructũ corpore mundi,
 Membráque naturæ diuersa condita forma,
 Vis diuina regit: verbóque, & numine, mundi
 Omnigenis rebus sphæram locupletat, alitque:
 Fœcundat, mouet, ac tacita ratione gubernat.*

Vi diuina
 mundũ re-
 gi.

☉ Mundanæ sphæræ, seu Vniuersi, breuis
 ac compendiosa diuisio.

Duplex mũ-
 di diuisio.

M Vndus in æthereum (qui desuper imminet)
 orbem,

*Inque elementorum (quæ subsunt) corpora, rectè
 Diuiditur: veluti veteres scripsere magistri:
 Postremum paucis stringemus versibus: illinc
 Ceu gradibus factis, & strato limite, cursim
 Ex imo, ad summi scandentes culmina cæli.
 Ergo, elementaris mundus, telluris, & vnda,
 Aëris, ac ignis comprehendit corpora: quorum*

Ordine naturæ breuibus descriptio verbis
Hæc tibi tradetur, patientem si dabis aurem.

✠ Mundi ætherei, ac elementaris pictura
& demonstratio.

✠ Terræ, & partium eius descriptio pul-
cherrima, eaque breuissima.

HVmani generis telluris possessio, pro qua
Tot rixæ, & cædes, & prælia, dâna, dolores
Surgunt: Oceani circumque, intrâque sonante
a. iij.

Terræ circunscriptio, & situs.

*Alluitur fluctu passim: ac, velut insula, toto
Eminet è ponto: & mediis stans extat ab undis:
Non immersa, volente Deo, cui summa potestas
In terram, mare, cælos, aëra, denique flammam.
Hæc, multæ & variæ species hominũ, atq; ferarũ,
Aëriaque colunt volucres: pars eius ad Arctos
Aspicit: Austrinis pars est habitabilis oris:
Pars tenet occasum pars denique vergit ad ortum:
Sub pedibũsque iacet nostris, supraque videtur.
Hanc circa, roseis noctesque, diesque quadrigis
Sol vehitur: sed nox aduersa in parte creatur.
Illa, sinu nitidis distinctas floribus herbas,
Et varios promit non vno è semine foetus:
Cui montes insunt, colles, cliui, tumulique,
Conualles, campi, rupes, fauces, iuga, rura,
Syluæ, stagna, lacus, fontes, fluuij, atque paludes,
Stirpes, & flores: nec non animalia quæque:
Vrbes, & pagi, fructus, villa, oppida, vites,
Saxa, metalla, Ceres, vitæ opportuna tuendæ:
Queis vnum (bonitate sua) natura, Deusque
Præposuere hominem: & regem fecere timendum.
Hæc sanè reliquis infirmior est elementis:
Debiliórque: etenim si discindatur ab æstu,
Aut ferro, aut alia quauis ratione, redire
In sese nequit: ac diductas iungere partes.
Ast aqua, si fuerit diuisa, recurret in vnum*

Terræ in suas partes distributio.

Terræ infirmitas cum aliis elementis collata.

Extemplo: & rursus veluti prius integra fiet.
Sic aër, sic ipse ignis dum dilaniantur,
Cum primùm coeunt, dissectaque mēbra reducūt:
Ac remanet factō de vulnere nulla cicatrix.
Vnde hoc? nimirum, quia sunt meliora, magisque
Perfecta: & propria possunt virtute moueri.
Tota hodie tellus partes narratur habere
Quattuor: Europam, dico, Libyámque, Asiámque,
Necnon Americam à primo inuētoire vocatam.
Europe recipit nostratia Gallica regna:
Quattuor in partes diuisa: Aquitanica prima est:
Celtica consequitur: deinde & Narbonica: necnon
Belgica: quæ Borei pelagi se extendit ad oras.
Nil sequor vltorius: ne quis me iure notare
Possit: quòd fines positos mihi, denique metam
Transiliam: ergo memor cœpti, me colligo tandem.

Terræ, seu
 orbis terra-
 rum partes
 quatuor.

☉ Terram in meditullio mundanæ sphæ-
 ræ, seu vniuersi, stabili pondere, absque
 vllō motu, sub orbiculari figu-
 ra librari, ac firmiter
 pendēre.

Q Vòd verè medium mundi sit terra, pro-
 bari
 Inde potest, quia ad illam sedulò quæque recurrunt,
 a. iij.

Terrā mun-
 di medioxu-
 mum consti-
 tuere demō-
 stratur.

*Quæ vel labuntur, vel tendunt rite deorsum,
Ceu ad centrum, in medio defixum corpore mundi,
(Ad quod νοσ μο πότης iussit grauiã omnia ferri,
Ac naturali motu illinc cedere nusquam.)*

*Vnde, ferè cunctis terra est immobilis, ac se
Sustinet in medio, & propria grauitate tuetur.*

(Vt visum est illi, qui temperat omnia nutu)

Vndiq; enim in centrũ cõcurrit prona, globũmque

Terram esse
grauẽ, stabili-
lem, pòdero
sam, ac im-
mobilẽ de-
monstratur.

*Explet cõpactum, densum, solidũmque, & opacũ:
Cui nulla est leuitas, grauitas quã plurima, nec non
Tanta, vt nemo aliquo possit comprehendere sensu.
Quòd si tu leuiora, eadem mihi mobilia
Ponis, si terræ globulum leuitate carere*

1. *Annuis: huic certè nec punctum mobilitatis
Ascribes: quapropter erit grauis, & sine motu.*

2. *Amplius, ille pater rerum, mundi que creator
Omnia, quæ fecit, voluit motu, atque quiete
Distingui: tellurem (mundi imum, mediũmque,
Circa quod cælum tot iam peruoluitur annis)
Vna quies tenuit: possedit cætera motus.*

*Vnda fluit, semperque aër agitur, & ignis
Non manet, ac stabili nescit statione morari.
Precipue tamen in coelo est vis maxima motus,
A quo, quæ subsunt, cuncta inferiora mouentur:
Vt tibi perspicue posthac monstrare studebo.*

3. *Præterea, motum quiduis certa ratione*

Debet ad immotum componi, & rite referri:
 Vt nosci inde queat motus, valeatque notari
 Totius mundi harmonicus consensus ad Vnguem.
 Iam, cum ipsum cœlum assidue moueatur, habebit
 Verè opus immoto, & defixo corpore: qualis
 Censetur tellus: ergo est immobilis, atque
 Vnam de cunctis retinet mediam vndique sedem
 Immensi mundi, ac librato pondere pender.
 Quod te non valdè turbet, cum pendeat orbis
 Cœlorum, in nullo ponens vestigia fundo:
 Vt de perpetuo constat, celerique rotatu
 Illius: & motu vario rerum variarum,
 Quas habet, atque palam depromit nocte, dièque.
 Hinc suspensus abit Phœbus cursu moderato,
 Cū Luna, & stellis, mūdū lustransque, fouensque.
 Cœlum ergo pendet sursum, tellusque deorsum:
 Quæ nisi librato media esset pondere, certè
 Non ageret cursum, reliquis subeuntibus astris,
 Phœbus ad occasum, ac nunquā remearet ad ortū:
 Cynthia nec celeres regeret per inania bigas,
 Nunc illos infrà irradians, illos modò suprà:
 Nec matutinis fulgeret Lucifer horis:
 Hesperus, immerso dederat qui lumen Olympo.
 Est igitur mediam mundi sortita cauernam
 Tellus: & toto pariter sublata profundo,
 Immota, ac stabilis, fixoque in pondere pendens.

Terram in
 medio mūdi
 librata penderè,
 nihil
 miraculi habere.

Terram ia
 medio vni-
 uersitatis mūdi
 pendere
 immobiliter,
 demonstratur.

Cōclusio su-
 periorū de-
 monstratiōnū.

*Nec patulas distenta plagas, sed condita in orbem
Vndique surgentem pariter, pariterque cadentem
Cum vasto pelago: Veluti mox scribere pergam.*

*♁ Terram in medio mundi, quiescere, ac li-
brari: qua pictura etiam capiti se-
quenti seruiet.*

*♁ Terram mundi totius (sive Vniuersi) cen-
trum esse. & quòd sensibilem magnitu-
dinem non habet ad totū mundum col-
lata, cuius respectu, puncti vicem iure
obtinere censetur.*

Duæ demō-
strationes,
quòd terra
fit mūdi cen-
trum & mè-
diū, aliæ à su-
perioribus.

*S Vnt variæ causæ quòd tellus debeat vsque
Mundi totius centrum, mediūque vocari:
Terricolis etenim sublimia sydera quæque
Exortum, occasum, & summū retinentia cœlum,*

Mole sub æquali semper spectantur Vbique:
(Si fumos tollis, nebulas, sparsosque vapores,
Qui maiora solent mentiri corpora quàm sint)
Quod nusquam fieret, ni mundi terra teneret
Centrum, cum vasto pelago: quod partibus æquis
A summo cœlo, & stellis distare videtur.
Adde, quòd à quocunque loco, & quauis regione
Terræ, dimidium cœlum infrà semper habetur,
Et suprà: quod fit, quia tellus infima Verum
Illius est centrum: reliquas causas reticebo
Scriptas à multis, cœli mundique peritis:
Quos (tibi dum meliora paro) fac sedulò voluas,
Aut doctos adeas facili bonitate magistros.
His positis, aliud cupio te noscere, nempe
Molem sensibilem ad mundū, cœlūque supremū
Terræ nullam esse: Vt stellarum ostendere possunt
Aspectus varij, inuariatæ denique turbæ
Cœlestes, quemcunque locum calcaueris orbis:
Necnon dimidium cœli visum: insuper Vna
Austrinas Vrsas quærentibus, vsque polaris
(Vt Boreas etiam) Variatio facta meando:
Necnon astrorum: pariter mutatio lucis,
Ac noctis: iunges, quòd sydera cuncta videntur
Per totum mundum (cum Luna demito Solem)
Parua: licet terra multò maiora ferantur:
Si Stilbonta vnum aufers, & Lunā, Veneremque.

Demonstrationes, quòd terra sensibilem magnitudinem nō habeat ad cœtrū mūdi.

1.

2.

3.

4.

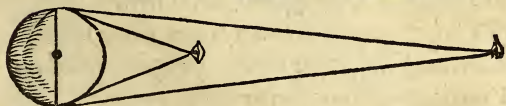
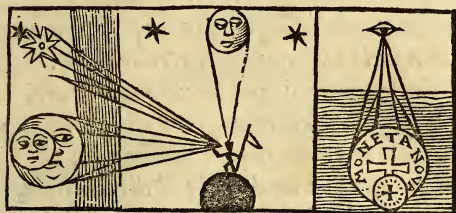
5.

Ni contentus abis, rursus proponimus, orbe

6. *Terrarum toto simul AEquidialia facta:
Quodque mathematica inuenerunt organa quorum*
7. *Centrum cum mundi centro prorsum esse videtur,
Porro, credibile est, quod si quis scanderet orbem*
8. *Lunæ, aut Mercurij, prospectarè que deorsum,
Terram ne minima, imò nulla ex parte videret:
Quauis huic etiam Phœbeam lampada donet:
Nam tota ad cœlum exigui puncti instar habetur.
De stellis secus est seu fixæ, siue vagantes
Hæ fuerint: rutilo quas sursum lumine passim
Observamus: habent etenim sua corpora, terra
Maiora: Hermetem tollunt, Lunam, Veneremque.
Cætera (si quæ sunt) librorum lectio docta
Explebit: quando non omnia possumus omnes.*

Stellas ferè
omnes terra
esse maiores

☞ *Stellas saepe aequales apparere circa
terram, ni visus impediatur.*

*Reliquae demonstrationes petendae sunt
ex sequentibus picturis.*

☞ *Terram orbicularis esse figuræ, glo-
bosæ, ac rotundæ.*

S *phærica telluri (vt cælo) datur vndiq; forma. Variæ demō-
Cui neq; principiū est vsquā, nec finis in orbē. strationes q̄
Idcirco terris non omnibus omnia Signa terra sphæri-
Conspicimus: nusquam inuenies fulgere Canopum, cæ sit figuræ.
I.*

Donec Niliacas per Pontum veneris oras.
 Sic quærent Helicen, quibus ille superuenit ignis:
 Nam laterum tractus teretes, sparsisque tumores
 Eripiunt terræ coelum, visusque coercent.

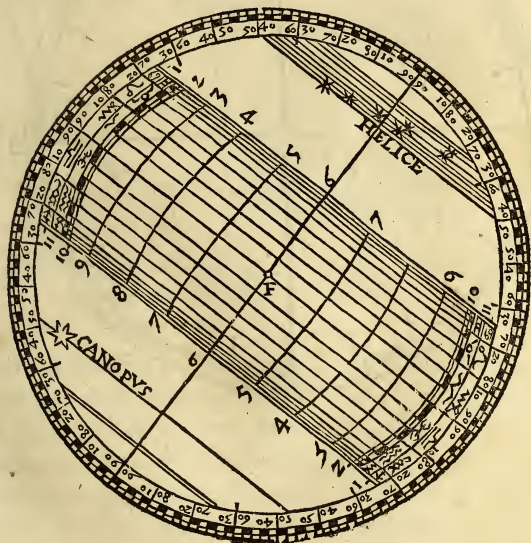
Lunæ eclipses omnibus eodē nō apparere tem-
 pore.

- Te testem das Luna tui glomerabilis orbis,
 Quæ cum mersa nigris per noctem deficiis umbris,
 Non omnes pariter confundis sydere gentes:
 Sed prius Eoæ quærunt tua lumina turbæ:
2. Post, medio subiecta polo quæcunque coluntur:
 Vltima ad Hesperios pullatis volueris alis.
 Seræque in extremis quatiuntur gentibus æra.
 Quòd si plana foret tellus, simul icta per omnem
 Deficeres mundum, toto spectabilis orbe:
 Sed, quia per teretem deducta est illa tumorem,
 His modò, post, illis appares, Delia, terris
 (Vt Sol, & quæuis cœlorum sydera ferme)
 Exoriens simul, atque cadens: quia ferris in orbem
 Ventris: & accliuus pariter decliuiua iungis,
 Atque alios superas gyros, aliòsque relinquis.
3. Addo, quòd formam præ se fert corporis umbra:
 Per Lunæ eclipses totas spectatur ad vnguem
 Terreni globuli proiecta umbra esse rotunda:
 Ergo rotunda manet tellus, & spherica ad vnguè.
4. Insuper, ipse polus mundi surgitque caditque,
 A Borea oppositum recta quærentibus Austrum:
5. Eoisque citò, Hesperius tardè astra videntur:

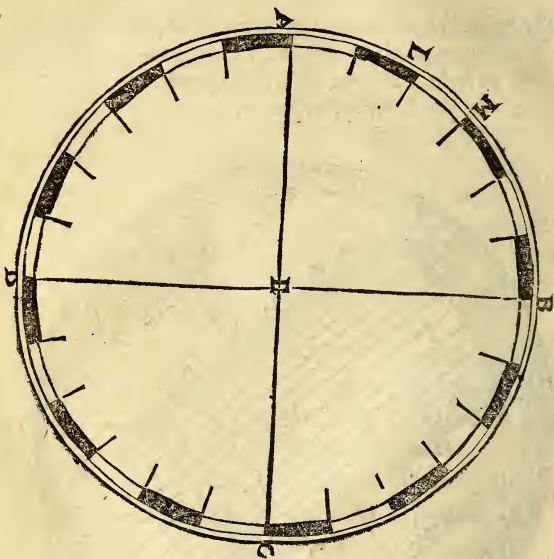
*Quod tumor vnus agit telluris sphaericus: ex quo
Rursum colligitur terrarum forma rotunda.
Si quæ sunt aliæ causæ, vt sunt, lectio docti
Astronomi expedit, cum vna voce magistri.*

Doctõrũ au-
thorũ lectio
multa docet,
quæ versib⁹
tradi renuũt.

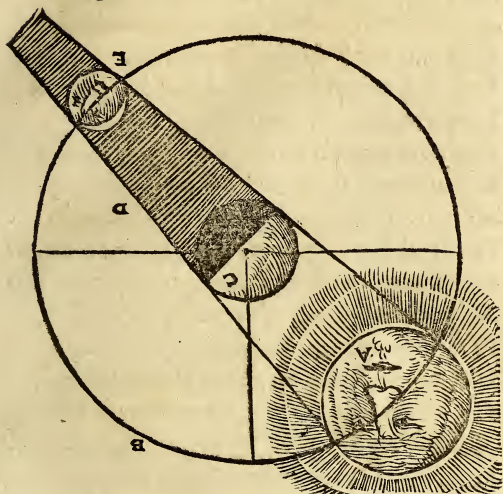
*Prima demonstratiõnis, & item quinta, pictu-
ra, quam ad ea, qua de Horiõte, & sphæ-
ra recta, ac obliqua lib. 2. describuntur
prudenter aptare poteris.*

↗ *Secunda demonstrationis, & quarta, pictura
qualiscunque, non inelegans. Quae etiam
usui esse poterit his qua inferius
tradentur.*

☉ Tertia demonstrationis pictura.

☉ Aquæ locus, & descriptio pulcherrima,
 eaque breuissima: cum eius natura,
 & energia.

IN faciem terræ procumbit aqua: & fluit intra
 Illius Venas, vt fonteis excitet: vnus
 Ac vapor exhalet sursum: qui sedulo versus
 In pluuiam, terras saturat, foecundat, alitque:
 Aërâque ex ipso ducentem semina pascit.
 Sub regione ergo crassa, imâque aëris, vnda est:

Locus ele-
 menti aquæ,
 & eius vsus.

b. i.

*Vnda (inquã) Oceani, quæ terram circuit omnem:
Angustoque freto Herculeas ingressa columnas
Diffundit sese longè, latèque pererrat,*

Aquis nomi
na imponi à
locis per que
transunt.

*Diuersum nomen retinens: Vt sunt loca, per quæ
Transit, diuersa: historiis passim celebrata.*

*Hæc terræ occultas perreptat adusque cauernas:
Et fluit, ac refluit semper: Variumque saporem
Accipit: Vt varia est tellus, per viscera cuius*

Irrequietam
esse aquarũ
naturam.

*Tendit: ab hac longo iam tẽpore flumina manant:
Flumina, quæ pelago veniunt: iterumque marinos
Ad fluctus properant, illinc reditura vicissim,*

*Vt tellurem onerent: deinde aëra: postea sensim
Quæ venêre, fluant: Vis paucis plurima dicam?
Hac abeant, illac redeant, & agantur in orbem,
Assidue: vegetentque (Vt sanguis corpora) terrã.*

Oceanum a-
quarũ paren-
tem esse om-
nium.

*Hinc fit, Vt Oceano manet vis omnis aquarum:
Qui fluit, ac passim refluit, noctesque, diēsque
Scandit, descendit, turget, gignit, parit: ex quo
Vndarum genitor narratur Vatibus esse.*

*Quascũq; orbis habet nymphas, hic adidit omneis,
Partim sub terra, partim supra, ingredientes:
Partim etiam grauidis de nubibus egredientes.*

*Sed meminisse decet, corpus telluris, & Vnda,
Vnum sphaeralem globulum simul ædere: cuius
Parteis detexit diuumque, hominumque potestas,
Ad proprios vsus viuendum, stante figura.*

Terrã cum
aqua vnum
globulũ fa-
cere.

☞ Aquam orbicularis esse figuræ, ac globulum vnum cum terra facere.

C Orpus aquæ totum, formã retinere rotundam
 Ostendit signum positũ propè littora Ponti,
 Soluente à portu naui, longèque fluente.
 Nam sensim visum refugit: seque eripit Vltro
 Ex nostris oculis, medio surgente tumore
 Æquoris, in quocunque loco sedem tibi nauis
 Præster: idem poteris de ipsa quoque dicere nauis,
 Cùm se dat Ventis: nam stanti in littore, velox
 Vanescit: quod aquæ donabis iure tumori.
 Monstrabunt eadem scõpuli visi, atque latentes.
 Si causas alias hic à me fortè requiris,
 De tellure prius conscripta, eiúsque figura
 Consule: nanque vnũ globulum cõponere tradunt
 Cum terra immẽsum pelagus: quapropter Vtrique
 Ferme consimiles poteris subtexere causas.

Demonstrationes quod
 aqua sit figurę
 sphericę.

1.

2.

3.

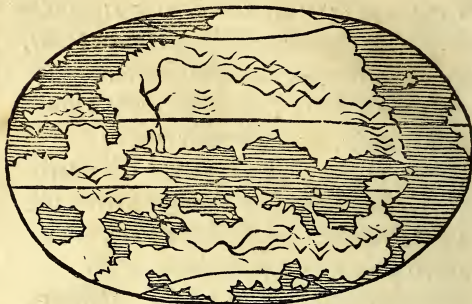
Terræ & aquę globus,
 ac superficies
 eadem.

☞ Trium demon-
 strationum su-
 periorum pi-
 ctura.

b. ij.

*¶ Aquam & terram vnum globulum
simul constituere.*

*¶ Aëris, & regionum eius locus, necnon de-
scriptio dilucida, breuis, ac pulchra.*

Locus aeris,
& natura.

ET terras, vndámque, vagus cõplectitur Aër,
Huc, illuc variè diffusus: & omnia passim,
Ne detur vacuum, perreptans: deque vapore
Conformans pluuias, tonitru, igneis, nubila, flatus.
Quicquid enim tellure ima, atque fluëtibus vndis
Exhalat: sensim huc mutato corpore fertur:
Idque, vapor solet esse duplex: leuis, aridus, vnus,
Vnde ignes fiunt varij, per inane volantes:
I De quibus haud pridè librū vulgaurimus amplū.
2. Frigidus est alter, crassus, simul & grauis: ex quo
Nunc rores bibulis latè funduntur in aruis:

Nunc atrae incumbunt nebulae, conuallibus imis:

Aut plantis caelo fusae sparguntur, & herbis

Pergat & pluuia: aut suspecto verberere grandio

Irruit: aut canis albescunt rura pruinis:

Aut niuibus montes longè, vastèque teguntur.

Hæc verò cuncta emittit circumfluus Aër,

Aptè distinctus triplici regione: suprema

Accipit æthereum vicino ex igne calorem,

Nec non Vulcani semper sitit vsta camino.

Hic vbi (si sicca & tenuis succenditur aptè

Materies) apparent astra cadentia caelo:

Ignitæque trabes æstiuâ nocte micantes,

Atque alia id genus humanas turbantia mentes:

Vt sunt non visi regnis impunè Cometae.

Pars media (vt scribunt) verè est gelidissima: necnò 2.

Semper ab inflexu radiorum amota, malignum

Frigus, & argentem latè complexa rigorem.

Hic sunt pluuia, nubes, ac fulmina, sæuo

Cum tonitru: variique agitantes nubila venti.

Infima pars calida est, atque humida: nã vapor illã 3.

Humectat, liquidis exhalans iugiter vndis:

Ac Solis radius, sic vel sic, vsque reflexus

Calfacit: vt caelum atque solum permittit, agitque:

Ergo, æquè patiens est frigoris, atque caloris:

Alternasque vices, alterna sorte rependit:

Vere tepens, æstate calens, eadem horrida bruma.

b. iij.

7.

Tres aeris
regiones, &
earundem na
tura.

I.

Suprema ae-
ris regio.

2.

Media aeris
regio.

3.

Infima aeris
regio.

Authoris li-
ber, qui Co-
metogra-
phia in-
scribitur.

*Hic fiunt ignes, nebulae, cum rore pruinae:
Cætera de nostris tibi sunt noscenda Cometis.
Nempe illic multis describimus Aëra verbis:
Et quæcunque eius triplici in regione parantur.*

☉ Ignis locus, natura, & descriptio sanè-
quam elegans: cum iis quæ ad illum
pertinent, ex ipso fiunt, & eundem oc-
cultè continent.

Locus ele-
mèti ignis,
& eius na-
tura.

Demónstra-
tio quòd
sursum verus
sit ignis.

Ignis ad æthereas volucer se continet arces,
Summâque complectens imi fastigia mundi,
Flammæ vallo naturæ mœnia firmat:
Nam quæ sunt cælo, & Stellis propiora coruscis,
Debent nobiliora etiam, & meliora putari:
Perbellè ergo prisce ignem scripsere propinquum,
Contiguûmque orbi Lunæ, sed luce carentem:
Vrentem tamen in primis: mirèque calentem.
Quod verum esse docet ratio: nam nocte videmus
Per sudum volitare faces, flammâsque vagari
Aëra per liquidum: & delabi sydera cælo:
Quæ fiunt, sicci & tenues quòd in aëra fumi
Altius ascendant: superòque cremantur ab igni:
Qui nisi sub cælo verè esset, non vapor illic
Accendi posset, noctis que volare per umbram.
Ast, ne quæso putes ignem in summa aëris esse

Tantùm particula: cuius cœlestis origo est:
 Nam cœlum, tellus, aër, mare, pace ligatum
 Concordi hūc retinent, Vitali & lumine plenum.
 Hunc corpus nostrū, & res mūdi quæque, sopitum
 Includunt : seu sursum spectes, siue deorsum :
 Vnde mihi fœcunda nimis, mirandâque valde
 Est semper visa, & semper dicta, atque putata
 Vis ignis : siue hunc germen cœleste vocandum
 Censes, aut aliud: nam mundo spargitur omni:
 Omnibus in rebus latitat : sua semina passim
 Distribuit: quod ego paucis ostendere pergo.
 Vidisti persæpe oculos in nocte, repente
 Pulsatos, ignis scintillas mittere longè.
 Vidisti crebrò, quòd cùm balearica plumbum
 Funda iacit, volat, ac mox incandescit eundo:
 Et quos non habuit, sub nubibus inuenit igneis.
 Vidisti magnos miranda incendia monteis
 Ructare, & validas cœlo dispergere flammâs.
 Vidisti calidos ardenti exurgere fonteis
 Tellure, ignitūmque antra exudare vaporem:
 Sulphureosque lacus, vasto cum murmure, ab imo
 Misceri, & rapidè tolli feruentibus vndis.
 Vidisti decies fulgetræ & fulminis ignem
 Aère grassantem, & nullo ignis fomite factum.
 Collisis etiam diffundi cernitur ignis
 E trabibus: durâque abstrusa ex arbore flamma

Ignē vbiq̄ue
 per totū mū-
 dum, ac illius
 partes diffu-
 sum esse, li-
 cet occultè.

Pulchra histo-
 ria & summa
 admiratione
 digna, de oc-
 cultis igni-
 bus.

Ignes, ceu
vitalē & na-
tium rerū
spiritū, vbi-
que naturā
sparsisse.

Ignis locus,
omnium ele-
mentorū
summus.

Excudi: montesque procul fumare minaci
Ventorum impulsu, sese allidentibus ipsis
Saxis, inque vicem valido occurrentibus ictu.
Sic quoque cum dubij subeunt certamina belli
Ferro instructæ acies: & totis viribus hostes
Mutua consertis exercent prælia dextris.
Dum caua terribili tinnitu pulsa resulant
Arma, vomunt crebros gladiis tudentibus ignes.
Præterea, duris sonipes calcaribus actus,
Dum salit, & silices ferratis calcibus vrget,
Excudit rutilos ignes: soleaque latentem
In tenues acer scintillam dissipat auras.
Sic ferro præfixa, & neruo impulsa sagitta
Aëra per vacuum, ignescitque, ardetque volando.
Vsq; adeo natura suis spectatur vbi que
Ignibus esse potens, occulto numine nobis.
Sed satis hæc fuerint: redeo ad summi aëris ignem
Dimissum: qui cum leuitate ipsum aëra vincat,
Altior haud dubie locus illi competit: ergo
Sub cælo est eius sedes, & proxima Lunæ:
Sub cælo dico, ad quod quando irrepimus, omni
Conatu de illo satagamus scribere tandem.

¶ Ignem de omnibus elementis altiorem
locum & sedem obtinere.

¶ Cœlum esse vndique fursum : cui iamiam
descripta mundi elementa omnia subster-
nuntur, nedum sola terra. Adhæc, quòd fi-
guram habeat orbicularem, nec aliam,
non absque ratione.

P Rincipiò, rerum custos natura, parénsque,
Cum tantã strueret molem per mœnia mûdi,
Et circumfusis orbem concluderet astris
Vndique pendentem in medio, diuersaque membra
Ordinibus certis sociaret corpus in vnum,
Aërâque, & terras, flãmâmq;, vndâmq; fluentẽ,
Mutua in alterutrum præbere alimenta iuberet,
Vt tot pugnantes regeret concordia causas,
Ac staret socio religatus fœdere mundus,
Quòdque erat inferius, vires hauriret ab alto,
Excelsum posuit cœlum: sub imagine magna

Dei & Na-
turæ summa
prouidentia
in mûdi stru-
ctura.

- Demonstrationes quòd cœlum sit figuræ spherica.
- Cuiusdam spheræ: dic quorsum? iure decenti:
 Spherica nam verè perfectior esse figura
 Censetur cunctis aliis, quòd non habet in se
 Principium, finemque: capax quòd denique, nec nõ
1. Simplex & formosa manet, sitque apta moueri:
 Præsertim circa medium (ceu vertitur æther
 Circa ipsam terram, in medio quæ cõdita mûdi est)
 Conuenit hæc igitur cœlo tam digna figura,
 Ac eius Spheris: & toti denique mundo.
 Conuenit & Soli, Lunæque, ac omnibus astris.
 Quanquam aliter fingit pictorum inscitia turpis,
 Cui audendi quiduis semper fuit ampla potestas.
 Hæc cœlum possunt vtcunque probare rotundum:
2. Quæ si non rident, poterunt fortasse placere
 Ista tibi: sequitur cœlum (vt mûdi omnia) summũ
 Archetypum: cui vel finem dare, principiumque
 Nemo queat (velut in Sphæra) manet ergo rotundũ,
3. A simili. Rursum, rebus natura quibusque,
 Quas ad res fiunt, formam propriam, atque figurã
 Exhibuit: cœli proprium censetur, in orbem
 Assiduè volui: ergo cœlo spherica forma
 Quadrat, nã cyclicũ gressum describit ad vnguẽ.
4. Iunges, quòd nullos angulos motum remorantes,
 Spherica de cunctis, & multis vna figura
 Prætendit: quare cœlo bene commoda perstat.
 Si quos præterea cœlum concluderet angulos,

Spheris &
 cœlestibus
 corporib^o or
 bicularé inef
 se figuram.

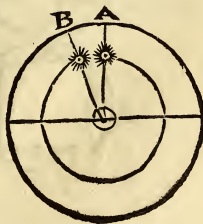
*Absque loco corpus iusta ratione daretur:
 Ut Vacuum taceam, naturæ legibus omni
 Explosum mundo: fuit ergo necesse rotundum.
 Vis alias causas? si planum, vel lateratum
 Esset, non eius partes æqualiter omnes
 Terrâ distarent: ac maiora, atque minora
 Sydera lucent: quod contrâ rite Videmus:
 Namque per illius cursum nulla astra notantur
 (Exclusis fumis) maiora, minorâue: sed nec
 Esse propinqua magis, magis insuper vsque remota
 Vna, quàm reliqua cœlorum parte: quod vnum
 Certè non fieret, ni cœlis sphaerica forma
 Diuini artificis mirando munere inesset.
 Sed satis hæc: cœlis breuitas gratissima res est.*

6.

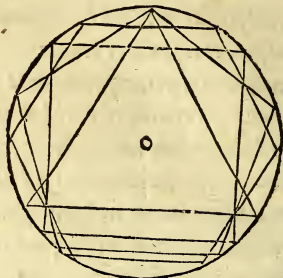
Colligitur
 cœlis sphæ-
 ricâ formâ, 1
 & deberi &
 inesse.

Demonstrationũ pri-
 ma, secunda, tertia,
 quarta, & itẽ sexta
 pictura.

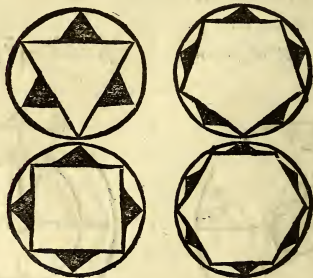
Eadem cũ proxima.

¶ *Demonstrationum quinta & sexta pictura, & schema non inelegans.*

¶ *Eadem demonstrationes, nisi quòd particulatim, & expresse magis, iam dicta figurant.*

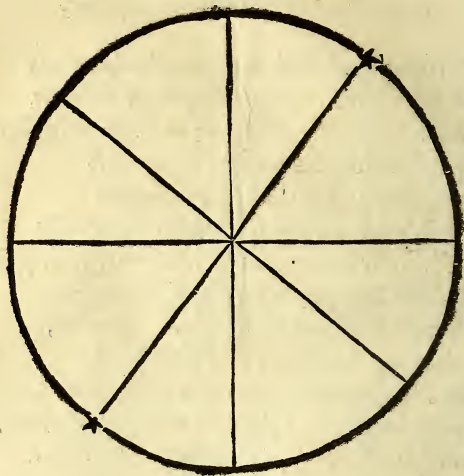
Quòd Sphærae nomen mundo (de quo hætenus) perappositè quadret: ipsùmque totum, siue Vniuersum, Sphæra mundi sanè quam rectè nuncupetur.

COrpus, quod solidum est, & clauditur vna
 Rite superficie, Theodosio Sphæra vocatur:
 In cuius medio est pūctum, à quo semper ad ipsam
 Vsq̄ue superficiem, si ingentes limite recto
 Ducas lineolas, æquales vndique surgent
 Inter se: velut ars demonstrat, & indicat vsus.
 Quādo igitur mūdus, solidū, plenumq; (quòd ipsa
 Detrectet vacuum natura) agnoscitur esse
 Corpus, perfectè, ac ex omni parte rotundum,
 In cuius medio, centrum à tellure locatur,
 Hinc, verè mundi totius machina, Sphærae
 Nomen habere potest, cui cælum iungimus altum,
 Omnibus assumptis, quæ occulto numine defert.
 In quibus, hic restat tenuem exercere Mineruam:
 Et vires tentare, velut promissimus antè.

Sphærae dif-
 finitio ex
 Theodosio.

Mundū vni-
 uersum rectè
 Sphærae no-
 men sibi vé-
 dicare.

♁ *Pictura superioris descriptionis
Sphæra.*

♁ FINIS LIBRI PRIMI
de mundi Sphæra, seu Cosmographia:
authore Antonio Mizaldo
Monlucciano.

ANTONII
MIZALDI MONLVCIANI,
DE MVNDI SPHAERA, SEV
Cosmographia, Liber secundus.

HACTENVS aërios tractus, ter-
raëque, marisque,
Ac ignis sumi, illæsis excurrim' alis:
Restat vt ethereas sedes, mea Mu-
sa, petamus:

Parasceuei n
sequètia, bre
uè propofi-
tionem an-
nexâ habès.

Et Sphæra mundi loca præstantissima (cœlum
Inquam) dum ventum est illuc, & spirat Apollo,
Lustremus: sacræ rutilant hîc vndique flammæ.
Quare agè, pone metum, cœli reëtrice vocata:
Nanque opus ingenio est, necnon prædiuite Vena.
Ergo, ades Vranie, & facilem te trade roganti:
Vranie, cui nota omnis penetratia cœli:
Quæ superùm sedes, stellat àque templa gubernas:
Sunt maiora etenim dictis dicenda: timètque
Mens mea tam tenuis, mysteria tanta referre:
Te duce tutus ero: quidnam cunctamur? eundum
Musa citò: quando collucent lumina mille:

Inuocatio
attentionè
captans.

Mille faces ardent: ac cœlica regna resurgent.

Sume animum, & Vanam tellurem despicere: certè

γωμ).

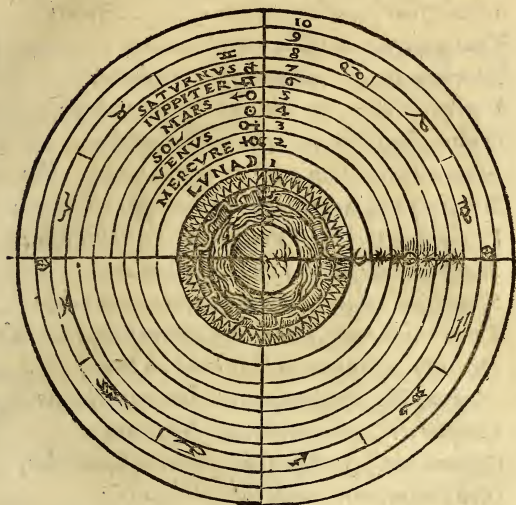
Rebus in excelsis decus est, ac gloria maior.

¶ Quid cœlum, & quibus rebus in genere
constet: siue, quas in partes vulgò diui-
datur.

Cœli diffini-
tio, & eiusdè
in suas par-
tes distribu-
tio.

Q Vicquid habent elementa sibi super vndi-
que stratum,
Id cœlum priscis communi est nomine dictum,
Necnon æthereus mundus: qui corpora perfert
Plurima: multiplices Sphæras includit: habetque
Centrum, axemque, polos, maiores, atque minores
Cyclos: cùmque vagis Stellis illustra Signa:
De quibus hîc nobis est tandem sermo futurus.

De Cœli, seu Mundi superioris, & item inferioris, pictura.

☉ Sphærarum cœlestium numerus, & quòd cœlum, ac superiores, sphæræ, inferiora omnia circumcludant: eaque (excepta terra) secum perpetuò rapiant. Vbi de motu primi orbis, seu summi mobilis, non pauca.

○ Orbes calorum duntaxat sæcula prisca octo fecerunt: quibus vnum deinde secuta

Orbes cœlorū olim octo, hodie nouē.

*A*Etas adiunxit, quo posthac ordine tradam.
*S*tellas summus habet, reliquis ascribe Planetas.
*O*mnnes sunt mundo concentri: sunt que Voluti
*C*ontigue: quæ tota solet complexio dici
*M*achina cœlestis, necnon essentia quinta,
*V*ocæque plebeia, & vulgari nomine cœlum:
*O*mnia concludens, ac motu sedulò raptans:
*N*am nil immotum patitur: tamen intima tellus
*S*tar semper (medium quoniã concessit ad orbem:
*V*t supra scriptum est) circa hanc vertigine mira
*M*achina cœlestis tot iam labentibus annis
*S*ponte sua vehitur: multòsque intercipit orbis:
*D*e quorù numero, summus (quod mobile primum
*D*icitur) extremis rapidè discedit ab Indis,
*M*auros, Hispanòsque petens: spaciòque diurno
*C*omplet iter: celeri cursu cœlestia secum
*C*orpora cuncta trahens: illorùmq; in super orbis,
*(C*eu totum partes) nullo spectabilis astro:
*Q*uem motum absoluit mundi super axe, poliisque:
*V*nde, & mundanù vocitant, paritèrque diurnù,
*E*t raptus: cui se comitem violentia præbet,
*V*t visum est multis: quod nos tamè esse probamus
*F*alsum in eo libro, qui septem vrcùque Planetas
*D*escribit: medicòsque monet cœlestia scire:
*C*onnubiùmque vetus reparat cœli, & medicinæ.

Cœlū, omnia
 fecū, ex-
 cepta terra,
 rapere.

Motus primi
 mobilis, seu
 noni cœli.

Liber ab au-
 thore nuper
 emissus, qui
 Planetolo-
 gia inscribi-
 tur.

☉ Coelestes Sphaeras omnes, ab Oriente, per Meridiem, ad Occasum, intra horas quatuor & viginti, quotidie volui, ac reuolui.

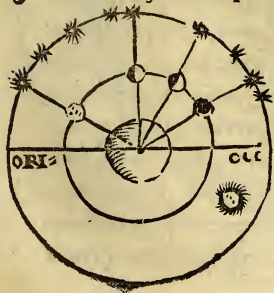
I Am quòd ab exortu caelum voluatur, eátque Occasum versus, Stella monstrant orientes, Et sese sensim at tollentes, donec ad vnum Sic ventum caeli medium, Solémque cadentem Inuisant, æque distantes, atque remotæ Inter se: & parili cursu semper gradientes. Quod mōstrare queunt etiã arctica sydera quæque: Nam cyclos formant, & semper agūtur in orbem Cuius cōspicuum: nec enim merguntur in vndas: His saltem nostris Boream spectantibus oris. Sunt aliæ causæ, quas prætermittere visum est: Quòd scateant illis veterũ monumenta sophorum: Et nos quæramus doctæ breuitate placere, Ac facili: qua nil discenti gratius extat.

Demonstrationes quòd caelum orbiculariter feratur ab Oriente, per Meridiẽ ad Occasum.

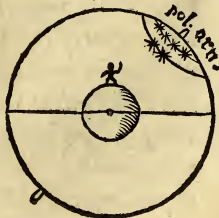
- 1.
- 2.

Facilis breuitas vbique gratissima.

☉ Prima demonstracionis pictura.

☉ Secunda demonstracionis imago.

c. ij.

32. Celestes Sphæras alium habere motum à iâ posito: & quòd propria vi contra summum cœlum nitantur, ab occasu, per meridiem, in exortum procedendo. Vbi de motu, numero, & ordine cœlestium orbium. Adhæc, quanto tempore suam revolutionem, Sphæra quælibet, vi propria, ac motu congenito, perficiat.

Motus inferiorū Sphærarū omniū cōtrarius motui primo.

Orbiū Planetarū ordo & motus.

Sol, Venus, & Mercuri⁹ eundem ferè habent motum.

IN primum, oppositis nituntur motibus, omnes cœlorum, propriis virtutibus acti: Signiferi (vt priscis visum est) super axe, poliſque: Hinc Gangem versus pergunt à Gadibus (vt te Luna docere potest de Stellis omnibus) horum Maximus, innumeris astris est lucidus: atque Curriculo annorum centum vix perficit vnum Rite gradum: iuxta hunc Saturni Sphæra locatur Inferius: triginta annis quæ tota mouetur. Iuppiter est subter, qui cursum complet in annis Bis sex: hunc sequitur Mauors, annisque duobus Vertitur in gyrum: post hunc Sol ipse, trecentis Et sexaginta (vt scribunt) cum quinque diebus, Necnon sex horis, totum percurrit Olympum. Infra, post Solem, Veneris rota voluitur: eodem Tempore, quo Titan (cui Stilbon se comitem dat) Vel, si audis doctos, septemque, decemque diebus Ocyus: atque hinc Mercurij supponitur astrum

Præcept: nam cursim properat, citiùsque mouetur,
 Quàm Cyt herea, nouem (si res est vera) diebus.
 Vltimus est orbis Lunæ: spacióque dierum
 Viginti, atque nouem, necnon bis quattuor horis
 Finit iter: remeâtque illuc, priùs vnde receÿit.
 Ordo ducem sequitur, donec venit orbis in orbem.

Æ Cælorum, & orbium Plane-
 tarum pictura.

☉ Cœlestes Sphæras omnes, & illarū item Stellas vniuersas (ex quibus tota cœlorum machina coalescit) à se, & suis formis naturali motu agi, non violento.

Sphæras, & stellatas illarum partes à se, & suis formis naturali moueri.

C Redibile est sanè, cœlestia corpora, necnon Orbes iam positos omneis ex ordine, per se,

A que suis formis duci, sempérque moueri:

Ac naturali gyro percurrere terras:

Natura est siquidem motore potentior omni.

Naturam Verò appello legem omnipotentis,

Supremique patris: quam prima ab origine mundi

Cunctis imposuit rebus: iustique teneri

Demōstratio pulcherrima, & sumè notanda

Inuolabiliter, dum mundi secula manebunt:

Sic aqua semper erit mollis: sic ignis adurens:

Sic stabilis tellus: sic semper mobilis aër:

Sic forma, & Virtus herbis sua cuique tributa est:

Necnon arboribus, necnon animalibus ipsis.

Sic circumuolui cœlum sine fine decens est.

Vsque adeo sibi constans est diuina voluntas.

☉ Cœlestium Sphærarum magnitudines varias esse, vti etiam motus. Vbi de miranda velocitate primi mobilis, seu summi, & supremi cœli.

Q Vantò plus absunt cœli orbes, plúsue recedunt
A summo, tantò censentur iure minores:

Velocique magis sursum procedere motu:
Motu (inquam) proprio: nam à primo secius itur:
Qui vsque adeo celeri fertur vertigine, vt omnes
Præuertat volucres: Vētōsque, ac fulmina vincat:
Quò ergo quæque magis Sphæra est sublimis: in illa
Fortior est motus: mundumque rapaciùs ambit.
Quare illud cœlum, quod primum mobile fertur,
Maximū habet motū: sed motus maximus ille est,
Tēpore qui minimo spacia, & loca maxima trāsit.
Quod summum peragit rapida vertigine cœlum:
Vnde in niçtu oculi totum percurreret orbem,
Ni obstarent illi Sphærae quas continet in se:
Cursum frenantes validum: ne protinus omnem
Voluendo rapiat secum terram, Oceanumque.
O rem mirandā imprimis, summēque stupendam!
Huc, mortalis homo, huc cæca erige lumina: nosce
Quis tantam inbeat tam paruo tempore molem,
Tam longas transire vias, iterumque redire:
Nec cessare vnquam, & nullum sentire laborem.
Hic miranda tibi, & summè veneranda potestas
Magna Dei patris, necnon Sapientia: cuius
Verbum formauit cœlos: ac ordine miro
Digestit: certoque ornavit sydere cunctos,
Qui subsunt: veluti multo, quod desuper astat:
Vires cuique suas, occulto numine, spirans:
Necnō & proprium, vegeto cum lumine, motum:

Sphæras cœ-
 li superiores
 velocissimo
 agi motu.

Summa ve-
 locitas pri-
 mi cœli feu
 non Sphæ-
 ræ.

Omnia sum-
 ma prouiden-
 tia fieri, ac
 gubernari.

*Quo stante, & radios stellarum rite vehente,
Et verè æthereum passim spargente teporem,
Inferior mundus Vitali pascitur aura.*

☉ Cœlestis Sphæræ, & itē mundanæ, centrum,
axis, & poli: circa quæ, tam reuolutiones,
quàm motus fursum fieri imaginantur.

Centri dif-
finitio ex
Euclide, &
Theodosio.

T V centrū Sphæræ, punctū mediū esse putabis,
A quo si innumeri tractus ducantur ad ipsum
Circuitum: æquales inter se semper habentur:

Poli mundi,
& axis.

Vt visum est priscis: qui nos pariter docuerunt,
Puncta duo, cœlum ad paruos ubi voluitur orbes,
Esse polos mundi: quos linea ducta per imum
Telluris centrum, gemino de cardine mundi,
In propriis facit extremis: circa quæ mouetur
Perpetuò, rapida & celeri vertigine cœlum:
Hanc (quia per mediū circa quod cuncta mouetur
In longum transit, volui, ducique recusans,
Ac inclinari, vel se conuertere in orbem)

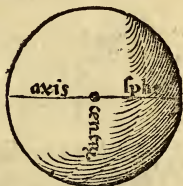
Axem mun-
di nequaquã
esse materi-
alem.

Inscripsere axem: qui motum non habet vllum:
Non secus atque axis, circa quem multa rotarum
Turbæ suos motus immoto perficit illo.
Hunc si forte putas robustum, ac materialem,
Aut graue pondus, & immensum gestare, profectò
Erras: nam quicquid circumfert, illud habetur
Simplex, diuinum, & terrestris corporis experts.

⊗ Demōstratio centri Sphaeræ.

⊗ Demōstratio axis Sphaeræ, & polorum Mundi.

⊗ Cœlestis Sphaeræ, vti etiam mundanæ, polos duplices esse.

HIC te scire velim (describã plurima paucis) Poli duo, arcticus, & antarcticus.

Arcticus est vnus, Borealis rite vocatus:

Austrinus, Notius, necnon Antarcticus alter:

Qui fugit à nobis, & nostro lumine semper,
Donec ad AEquantẽ cyclum Ventũ sit, & Ultra.

Ne tamen ignores hac in ratione polorum,
Quòd quoties vnus spectatur, mox latet alter:

Quòd globus, atque tumor telluris cogit: Vterque
Conspicius tamen est habitãribus AEquidialẽ:

Hunc Ultra, & citra Verè fugit vnus, abítque:
Vt post dicemus, Stellis, cœloque fauente.

His positis, quæ sit cœli constructio: quòsue
Excipiat cyclos, nunc demum scribere perga.

Vbi vterque polorum appareat, vel vnus tantũ.

☿ Sex maiorū circularū cælestis Sphæ-
ra (qui de multis aliis præcipui habentur)
descriptio, vsus, natura, & situs.

☿ Imprimis Zodiaci, seu obliqui circuli,
quem & vitæ, & interitus viam, perap-
positè dixerunt Peripatetici.

Zodiaci de-
scriptio, sit⁹,
& vsus.

M Aiores cycli, qui cælum partibus æquis
Distingunt, nobis numero sex esse feruntur:
Signifer est vnus, bisseis vndique Signis
Conspectuus, Tropicū attingens, obliquus, vtrūque:
(Vnde κύκλου λόγῳ bene dixit Græcia quōdam)
A summo Cancrum, Capricornum pulsat ab imo:
Atque locis geminis complectitur AEquidialem:
Lanigeri, & Libræ prima de parte, gradūque.

Zodiacus
Planetarum
via, & vehi-
culum.

Illustris per eum Phœbus moderatur habenas:
Subsequiturque suo fratrem hîc, vaga Delia, curru:
Et quinque aduerso luctantia sidera motu,
Hic peragunt varios naturæ lege meatus:
Nonnunquam sursum volitando, sepe deorsum:
Quo fit, ut è cunctis latus fingatur, vbi que

Ecliptica, &
cur ita dicta.

Eximiis Stellis rutilans: quem linea ducta
Per medium (via solaris vocitata Latinis,
Ἡλιακὸς κύκλος Græcis, & ecliptica, propter
Defectus sub eam venientes) diuidit aptè:

Inque duas partes, Aquilonem versus, & Austrū Zodiaci la-
 Dispersit: dempto hoc, maiores atque minores, titudo.

Sunt censendi alij, ceu sphaerica Virgula, cycli:

Quois tercentenos, orbis, coelique periti

Ascripsere gradus, decies sex si superaddis

In longum, ducto ex aequali limite tractu.

Sed te scire velim, quod habet sibi Signifer axem, Zodiaci axis
 Puncta, polos itidem seclusos, atque remotos & poli.

A mundo, queis sunt limes parui duo cycli:

Arcticus vnus, & hinc fugiens Antarcticus alter.

His innixi orbis caelorum, quotquot habentur

Suppositi octauo, propria Virtute mouentur:

Vt paulò antè, tibi sat agebam ostendere paucis.

Restat peruigili, & studiosa mente notandum,

Quòd valde grata est ecliptica linea Phæbo:

Nam rectà per eam semper graditúrque, regitque Vfus eclipticæ.

Igniuomos per eam currus, sub tramite fixo

Zodiaci: qui de tot cyclis solus, & vnus,

Non visus aciemque fugit: tantúmque probari

Ille potest: sicut reliqui vix mente videntur.

Nam nitet in summo, vt stellatus balthæus, orbe:

Ac illustre facit disperso lumine caelum:

Qui ter vicenas partes capit, atque trecentas

In longum: bisque octo in latum, vt fascia, pergit: Partiu Zo-
 diaci nume-
 rous in longi-
 tudine, & la-
 titudine.

Quæ cohibet positis errantia sydera metis.

*Illum ζωδιακον Græci dixere, Latini
Orbem signiferum: quòd gestet Signa, vehátque
Obliquo positu, mundi ratione polorum:*

Vnde obli-
quus dicatur
Zodiacus.

*A quibus haud æquè sursum distare videtur.
Vel, quia cū Æquãte, obliquos, ipsisque Coluris,
Anglos componit, de Sphæra corpore notos.
Vel, quòd, vt Æquator, passu non scandit eodem:
Nãque eius partes, Variè ascēduntque, caduntque:
Nunc obliquè, aliàs rectè, lentèque, repentè
Nõnunquã: vt Sphæra præbet positúsque, sitúsque.
Causas (si quæ sunt reliquæ) monstrare studebo
Mēsis hinc paucis, scripto hisce volumine rebus.*

Vfus Zodia-
ci, & eiusdè
commoditas
multiplex.

*Tu tamen interea disces, quòd semper ab ipso
Hoc cyclo, errantum & fixarum quærimus ortus,
Nec non occasus: & eorum tempora quæque:
Cui dat principium de Signis Laniger vnus:
(Si mihi principium cyclo concedis inesse)
Est etiam motus proprij mensura πλῆθυντῶν:
Quorũ quæque loca, vt fixarũ, mōstrat ad vnguẽ.
Et quàm lata Via & queis partibus adsit eclipsis.
Cætera quæ dici possent: & quæ sibi iustè
Signifer ascribit, proprio tradam tibi libro,
Vt dixi, modò Vitam nobis numina seruent.*

✿ Zodiacum circulum obliquum esse, ac latum: adhuc terram ambire.

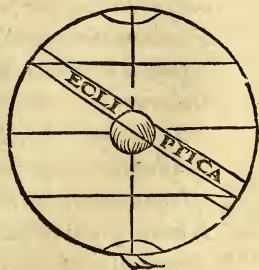
✿ Zodiacum in 12. partes secundum longitudinẽ distribui, per quas errat Planetæ.

✿ Zodiaci, & itẽ mundi, poli, & axes: cum partium distributione.

✿ Positus Zodiaci, & eclipticæ in cælo, cum limitibus eorundem.

Æquinoctialis circuli, seu Æquatoris, descriptio, vsus, natura, & situs.

Æquinoctialis deferri ptio, & sit^o.

S Igniferum Æquator rectus secat: inque priori Lanigeri, Libraeque gradu, lucem æquat, & Vmbras,

In media cœli & mundi regione locatus:
Qui fermè à Cancro vicenis, atque quaternis
Particulis procul est, totidem simul à Capricorno.

Parte ab vtraque videns axè: ex quo diuidit omne
In tractus geminos cœlum, Notium, Boreumque:
Necnon Signiferum totum: sub quo hospite, Phœbus
Componit paribus numeris, noctesque, diesque,
Quoquò te vertas, vt nomen personat ipsum.

Addo, quòd hunc toto gradiens describit in anno
Bis, dum Lanigeri, & Librae primordia calcat:
Atque cita rapitur summi vertigine cœli.

Ex illo manat terræ distantia lata:
Signiferi graduum quæ declinatio, necnon
Stellarum: & vastæ telluris quæ via longa:
Huius præsidio discrimina lucis & Vmbrae,

Constanti, certòque modo Venamur vbi que:
Ipsaque percipimus toto Æquidialia mundo.
Is motus primi est mensura, & temporis: illinc
Signorum ascensus in Sphæra vtraque petuntur,
Necnon descensus: quod ego describere pergam,

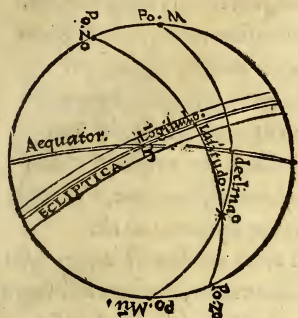
Vfus Æquinoctialis multiplices, & summè notandi.

Æquinoctialis de omnibus Sphærae circulis magnos habet vsus.

*Si non hîc, alibi saltem: modò dixeris à me
Ista parte satis tibi factum vtcunque fuisse.*

☉ *AEquinoctialis cū Zodiaco po-
situs, & vtriusque sectio.*

☉ *Nuda AEquatoris positio,
& pictura.*

☉ *Meridiani circuli descriptio, natura,
vsus, & situs.*

H *ic paribus spaciis occasum cernit, & ortum
Circulus: ac geminū concurrat semper ad axē:
Semper & in puncto capitum versatur vbiq̃:
Atque secat totum medio de limite mundum.
Sub quo tam tenebras, quàm lucē, Phœbus ab alto
Diuidit ex æquo: sed non manet, estque meanti
Mobilis, ac sedem varians: nam si quis Heos,
Hesperiosue petit, medius dum profilit alter,
Cum tellure polum, necnon & tempora mutat.*

Meridiani
circuli de-
scriptio, si-
tus, & loc^o.

Meridianos
circulos plu-
res inter per
agrandū oc-
currere.

Vfus multi-
plices cir-
culi meri-
diani.

Parasceue ad
sequentia.

*Ex quo perfacile excerpis, tot, tamque frequentes
Esse μεσημέριος, quot connumerantur ab ortu,
Occasum versus, capitalia punctula (Zenith
Dixerunt Arabes) quæ centum, ni bene fallor,
Cosmographi faciunt, si octogena in super addis.
Ergo, quisquis ad Occasum recta, vel ad ortum
Tendit, iure μεσημέριον mutatque, facitque
Crebrò nouum: sed si rectè peragrarè polorum
Alterutrum versus cupiat, sanè ille sub vno
Deget perpetuò: quidnam vis ampliùs? omnes
Astronomi motus ad eum referuntque, diemque
Incipiunt: stella petitur distantia ab illo
AEquãtem versus: velut ars demonstrat, & vsus.
Hunc vbi Sol sursum attingit, mediam tibi lucem
Exhibet: & tenebras medias de nocte deorsum.
Vnde dies, noctesque æquali limite truncat,
In matutinum, & vespertinum quoque tempus.
Quare, defixum quacunque in parte putabis
Esse vnum: cui sunt vsus, & commoda mille:
Exponenda locis aliis: sed scito tamen, quòd
Quisque μεσημέριος, quauis regione, sitique,
Anglos semper habet rectos cum AEquãte dierum:
Et cum Finitore secat sub partibus æquis,
Quattuor in tractus cœli, velut hic modò scribã.*

☞ Meridianos varios ac fugaces, à polis mundi per locorum vertices procedere.

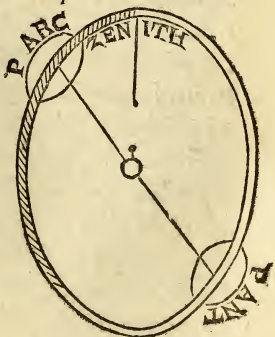
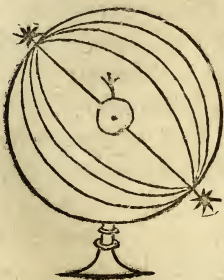

☞ Meridiani, AEquatoris, & Zodiaci positio.

☞ Nud^o meridiani, & poli eiu. sdem situs, ac pictura.

☞ Meridianorum diuersitas.

d. i.

☉. Horizontis, seu Finitoris circuli, descriptio, usus, natura & situs.

Quid Horizon, seu Finitor circulus.

Circumfer faciles oculos, vultumque per orbem,

*In campo quem nulla premunt obstacula magna:
Quidquid erit caeli sursum, terraeque deorsum,
Qua coit ipse ferè nullo discrimine mundus,
Reddítque, aut tollit fulgentia sydera cuique,
Cingendo tenui Sphaeralem limite gyrum,
Verticis à puncto distans aequaliter, illud
A Græcis, proprio de nomine fertur ὀρίζων:*

Usus multiplices Horizontis.

*Qui medium Sphaerae superum distinguit ab imo:
Atque à nocte diem secernit: punctaque ponit
Ortus Stellarum, atque occasus: denique reddit
Signorum ascensus, & descensus bene notos:
Ostendit partem mundi Boream, Notiamque,
Ac orientalem: occiduum cui iungito tractum:
Ventorumque situm: & surgentis, deinde cadentis
Phœbi defixas sedes, ubicunque locorum:
Offert præterea, quæ semper sydera, nobis
Se prodant, & se occultent: veniant, fugiantque:
Ac rectæ Sphaera, atque obliquæ campus habetur:
Et quantus sit quisque dies, cum nocte recludit:
Paucis, quæ fuerant sub terra fert in apertum:
Atque poli, ut Græci dicunt, ἐξ ἀριστερά, necnon
A Equantis, facili demonstrat, & edocet arte:*

Ac domibus coeli vulgata exordia donat.

Ast duplicē hunc faciunt: vnus directus habetur:

Quod rectos anglos statuat cū Equāte, polūmque

Admittat sub eo, prisco de nomine Zenith:

Hic vbi contingit, refecātque μεσημβριον Equās.

Alter it obliquus recto contrarius: omni

Parte fugax ad quam migrando verteris: hinc est

Quod quocunque vagæ tulerint vestigia plantæ,

Has modò terrarum, nunc has gradientis ad oras,

Sive Austrum versus tendat, Boreāmue rigentem,

Hesperiosus petat, vel deducatur ad Indos,

Fit nouus: & visu circū spectabilis vno:

Nunc aliud coelum ostendens, aliūdue relinquens:

Próque polo punctum cognoscens verticis, a quo

Æquator tantū distat, quantū polus ipse

Mundi à Finitore: poli & distantia quanta est

Verticis à puncto, tanta Æquatoris habetur

A Finitore illic declinatio: quæ sunt

Hic reliqua, excipies à viua voce magistri:

Qui, quæ non patitur lex carminis, vtrò docebit,

Monstrabitque polos maiorum denique κωνλάρ,

Partibus esse procul nouies denis, nec eo plus,

Ipsis à cyclis: illorum vnóue quadrante:

Quóque μεσημέριοι ponentur, vel statuentur,

Tot Finitores vasta in tellure notari:

Inque aliis perget, nec quicquam doctus omittet.

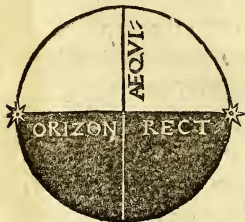
d. ij.

Horizon du-
plex, rectus
& obliquus,
cum propria
cuiusque de-
scriptione.

Horizó cir-
culus fugax,
& varius.

Multa, quæ
hic deside-
rantur, à do-
cto præcepto
re expectan-
da.

✽ *HoriZontis recti,
typus, & po-
silio.*

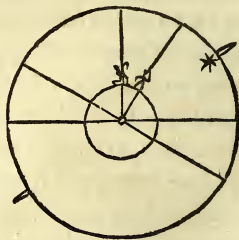
✽ *HoriZontis obliqui
pictura, & po-
silio.*

✽ *Varietatis Finito-
rum imago.*

✽ *HoriZontes mutari ab
Aquilone in Austru
eundo, & contra.*

✽ *Figura una superioris libri, qua de-
monstrat terram orbicularem esse, hic
usui esse potest.*

¶ Duorum¹ Colurorum, vtriusque scilicet Solstitii, & Æquinoctii, descriptio, vsus, natura, & situs.

Descriptio
Colurorū.

Vsus duorum
Colurorum.

Authoris modestia, qui quia verū⁹ omnia expere non potest, ideò ad doctos præceptores, hic Lectorẽ subinde relegat.

Hic, duo scribendi restant pro more recepto
Maiores cycli: qui quattuor antè relatos,
Sèque secant: gemino coeunt cardine mundi.
Hos (quòd cernantur mutili) dixere νολούγους,
Tempora signantes anni, cœlũque per astra
Quattuor in tractus scindentes partibus æquis.
Vnus Solstitia exhibet: Æquidialia ponit
Alter: vix alios vsus retinẽntque, ferũntque:
Ni quòd ab Astronomis nunc declinatio Solis
Maxima spectatur, necnon numeratur in vno:
Qui in tractus totũ dirimit cum fratre quaternos
Cœlum, nedum vnũ Æquatorẽ, Signiferũque:
Cuius scandentem partem, partẽque cadentem
Aptè distinguit, necnon determinat alter.
Tu reliqua ex libris disces, doctĩsue magistris.

¶ Coluri sol-
stitiorũ &
Æquino-
ctiorum pi-
ctura.

d. iij.

Admonitio in præcedentia, necnon
sequentia.

Dicti maiores cycli (tollatur $\delta\epsilon\lambda\zeta\omega\nu$,
Atque $\mu\epsilon\sigma\eta\mu\acute{\epsilon}\tau\epsilon\iota$) motu Sphæra rapiuntur:
Ac sunt, si nescis, in terris omnibus iidem
Vnà cum reliquis, quos nunc Vocitabo minores.
Sed te nosse licet, maiorum siue minorum
Vnumquemque cyclum, in tercentenas bene partes
Distribui, necnon sexaginta, ut docet vsus:
Quarū quæq; capit stadia (in nostro orbe) deorsum
Quingenta, ut, paucis, libro monstrare studebo,
Qui sequitur: mora erit brevis ac breue tēp^o, et hora.

Maiorū, mi-
norūque cir-
culorū par-
tes. 360.

De quibusdam aliis circulis maioribus cœ-
lestis Sphærae, sed minùs præcipuis, ac
necessariis.

NON prætermittes, quòd Sphæra connume-
rantur

Cycli maiores alij, nunc egredientes

Circuli lon-
gitudinū lo-
corum, Stel-
larum, & do-
morū cœli.

Signiferi, mundi que polis, per centra $\pi\lambda\epsilon\nu\eta\tau\acute{\omega}\nu$,

Necnon Stellarum excurrendo: nunc Variorum

Tangendo rectè capit alia puncta locorum:

Sunt & quos prisca cyclos dixere domorum:

Qui in toto formant duodena palatia cœlo.

Quorum naturas, vsus, formas, rationes,

Cum libris poterit doctor recitare peritus.

☉ Quatuor circularū minorum cælestis
Sphæra (qui de multis aliis celebres
habentur) descriptio, vsus, natura,
ac situs.

☉ Et in primis Tropici Cancrici, siue Æstiu-
alis circuli, & Solstitialis.

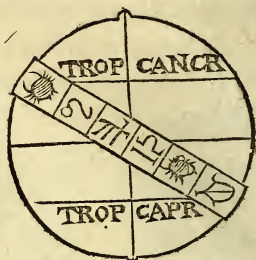
IAM dictis cyclis poteris sociare minores:
Qui per inæquales diducunt sydera parteis:
Qualis censetur, quem verè Cancer adoptat,
Æstiuūque sibi desumit nomen ab æstu:
Nam Sol hic cursum contingens rite supremum,
Præualidos æstus nobis iaculatur ab alto:
Ex quo paulatim pergit descendere: necnon
Vorurā facere: hinc Tropico dās nomē, & vsū:
Hic vbi Solstitiū est: non quòd verè stet ibi Sol,
(Qui solitum motum nunquā est dimittere visus,
Ni fortasse semel, Domino sic præcipiente)
Sed, quòd per luces aliquot, nusquam varientur
Nobis (ad sensum) quæuis vmbrae capitales,
Et summæ: nec item crescat, vel sit minus ex se
Luminis ac noctis spatium: queis iungimus aptè,
Quòd Sol hoc cyclo à Borea deflectit ad Austrum
Nos fugiens, reuehensque aliis regionibus æstum:
Pro summa bonitate Dei: qui protinus vni
Omnia non confert, sed multis diuidit, vt vult.
d iij.

Tropici Can-
cri siue æsti-
ualis circuli
ratio, natu-
ra, & vsus.

Solstitium,
& vnde di-
catur.

Dei summa
in orbē ter-
rarum boni-
tas.

¶ Brevis pictura,
& demonstratio
vtriusque Tro-
pici.

¶ Tropici Capricorni, siue Brumalis cir-
culi, & Solstitialis, descriptio, vsus, na-
tura, & situs.

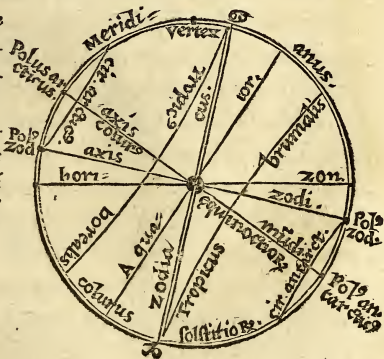
Circuli Ca-
pircorni ra-
tio, natura,
& vsus.

A Bruma cyclus, Brumalis nomine dictus,
Frigida fulgentis capit incunabula Solis.
Nam veluti nascens hinc, sensim reptat in altum
Tumens: ac lucem (tenebris cedentibus) illinc
Crescendo reuocat, tepidis comitantibus auris
Paulatim, & proprio motu, proprioque rotatu,
Quo tibi presentem cyclum describere pergit,
Dum partes primas rigidi scandit Capricorni,
Ac agitur subita cœli vertigine summi.
Hinc, ad nos alacris rediens, nostrumque reuisens
Inde solū, Austrinis frigus, glaciēque, niuēque
Egregiū Dei Insinuat furtim: factusque remotior illis,
Sole. Nos adit: & reptans, gratum, dulcēque teporem

Frigore laxato perferr: nostrósq; labores,
 Vt fructum faciant, inuisit numine fausto.
 Partibus huic denis Antarccticus, ac duodenis
 Distat: & AEquator vicenis, atque quaternis,
 Si duo deponas, necnon terdena minuta.
 Sed ne posthabeas (quaso) quòd vterque cyclorum
 Istorum, est Solis limes: nam non abit Ultra.
 Porrò, quòd AEstiuus maiori extenditur arcu
 Supra tellurem, quàm subter quò fit, vt illic
 Maiorem lucem componat Phœbus ab alto.
 Oppositum Brumalis habet: quapropter adauget
 Nocteis: quod terris Borealibus accipe scriptum:
 Nam secus Austrinis contingere, nemo negabit.

Vñs Bruma-
 lis circuli, si-
 ue Tropici
 Capricorni.

* Hæc pictu-
 ra nõ solum
 duos tropi-
 cos ob ocu-
 los ponit,
 sed & cir-
 culos omnes
 sphaera, tã
 maiores, q̃
 minores.

Admonitio in præcedentia, & sequentia.

Tempus, cū
in cœlo, tum
in terra om-
nia imutare.

E St aduertendum, quòd sedes mutat Vtrumque
Solstitiū: mutāt simul AEquidialia: causam
(Quod nequeat rectè committi versibus, & quòd
Ad reliqua accelerem) facili te voce magister,
Aut libri lecti, vel me reticente, docebunt.

Arctici Circuli, siue Borealis, descriptio,
vfus, natura, & situs.

Arctici cir-
culi ratio, &
vfus.

V Nus ab his superest, extremo proximus axi
Circulus, ad Boream: qui, quòd paruum ca-
pit ἄρκυρος,
Arcticus à nobis Græco de nomine fertur:
Sydera concludens liquidum fugientia pontum:
Queis occasus, & ortus abest, per climata multa:
Ille, polo mundi vicinis, atque quaternis
Distrahitur gradibus, si tollas pauca minuta:
Signiferique polo totus describitur idem.
Te tamen hîc nouisse velim, quòd circulus iste,
Qualiter à Multis Astronomis, veluti Proclo, & Cleomedi,
Græcis Sphe- Semper visarum limes proponitur esse
ræ interpre- Stellarum: hinc Varius per climata multa notatur:
tibus multis, Hic maior, minor illic, denique maximus isthic:
describatur Arcticus cir- Vt Sphæra est positus, necnon & ipsa polorum
culus.

*Ad Finitores Varios, ducta exaltatio nota
 His qui ex AEquate ad Boream procedere tētant.
 Ergo, sub AEquatore videbitur Arcticus esse
 Nullus: propterea quòd ibi cuncta astra patefcunt,
 Nulla occultantur: sensim latefcet eunti
 Ad Boream: sub quo narratur maximus esse.
 Nam cum Finitore, AEquantēque conuenit illic.
 Quòd, quàm sit Verum, doctos censere relinquo.*

Vbi Arctic⁹
 circulus ma
 ximus esse
 dicatur.

♁ Breuis pictura vtriusque poli mundi,
 & Zodiaci.

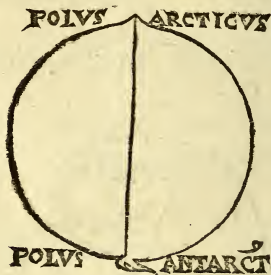
♁ Circuli Antarcticī, siue Australis, descri-
 ptio, vsus, natura, & situs.

Hic nobis restat de paruis quattuor, vnus
 Circulus: Austrinas qui stringit, & obsidet
 Arctos.

Locus, & na
 tura Antar-
 ctici circuli.

At, quantum noster sublimi à cardine sursum
 Distat, ab aduerso tantundem proximus ille est:
 Quem terris pressum Notius prospectat Horizon.
 Atque Capri Tropico terdenis, ac duodenis
 Partibus abstrahitur: quem Signiferi polus explet.

☞ Nuda pictura duorum polorum mundi.

☞ Admonitio non negligenda.

Polos mino-
 rum circulo
 rum cōueni-
 re cum polis
 maiorum.

Non licet intactū dimittere, quosque minores
 Hos cyclos, retinere polos maioribus vsque
 Communes quibus esse paralleli aspiciuntur:
 Aut, quibus ex spatiis equalibus vndique distāt.
 Quos, quò de medio plus ferri ad vtrūque polorū,
 (Hic vbi cœlestis Sphæra angustatur in arctum)
 Cernis, eò & verè, & iustè censeto minores:

*Hisque minus terræ spatium concedito: necnon
 A fixis partim, ac errantibus esse putato
 Descriptos, dum Signiferi Voluuntur ad axem.
 Si, quos exhibeant vsus, fortasse reposcis,
 Qui præter dictos permulti connumerantur,
 Tum libri (vt dixi) tum doctor factus ad vnguem
 Perfectè exponet: nam vix sunt versibus apti.*

Non omnia
 possunt ver-
 sibus com-
 mitti.

¶ Quatuor nunc descriptos, & positos mi-
 nores circulos, totum cælum cū Æqua-
 tore, in quinque spatia dirimere: quæ Zo-
 nas cœlestes prisca Astronomi rite nun-
 cuparunt.

Q Vinque tenent cælum zonæ: quarum vna, *corusco*
 Locus, & or-
 do quinque
 zonarū cœ-
 lestium.

*Semper Sole rubens, & torrida semper ab igne est:
 Atque duos inter Tropicos consistere fertur.
 Hinc, geminæ vsque polos, dextrâ, leuâq; recedunt,
 Cærulea glacie concretæ, & nubibus atræ:
 Quas arctè extremi claudunt parui duo cycli.
 Has inter, mediâque, duæ (pro munere Diuûm)
 A Tropicis, paruos ad cyclos, vltima versus
 Sphæræ, cesserunt: cœloque hæc regna dederunt.
 Sed, ne tu, quæso, ignores, quòd quælibet harum
 Est habitata suis (nullo prohibente) colonis:
 Nam, neque Diis frigus, neque torrès officit æstus:*

Cælum ab
 omni quali-
 tate elemēta
 ri immune.

*Talia conueniunt terris: stat semper ab omni
Cœlum immune gelu: nulloque incenditur igni.*

☉ Circulos alios minores, à iam dictis
quamplurimos in cœlesti Sphæra de-
scribi, ac imaginari.

Circuli lucis,
& noctis.

Non ignorabis cœlum plerosque minores
A modò descriptis alios agnoscere cyclos:
Ut sunt, qui vltra AEquatore, citràque diurno
Solis finguntur motu, lucémque figurant,
Ac tenebras, quauis terrarum parte, sitúque:
Sine æquales, seu vulgares respicis horas:
Præterea, qui per capitalia puncta locorum
Deducti, spatium latum Boream modò versus,
Ac Austrũ modò (si ex AEquãte recesseris illuc)
Ostendunt, mutantque horas, & tempora passim.
Addam, quos fixæ describunt, atque Planetæ:
Illorum, vt pateat data declinatio sursum.
Conticeo reliquos, ne sim narrando molestus:
Quos te percuperem de libris noscere doctis:
Vel non vulgaris viua de voce magistri:
Qui sint, quid valeant, quos vsus denique præstet:
Nam facile id non est committere versibus: atque
(Vt par est) clara methodo describere cuius.

Circuli lati-
tudinũ re-
gionum.

Circuli decli-
nationũ Stel-
larum.

Nullos circulos, siue maiores, siue minores illi fuerint, nec item polos, & axem, motum in cœlo vllum ex se habere, & agnoscere. Imò re vera, nequaquam ibi subsistere, quin potiùs commentitios omnes esse, non tamen sine ingeniosa, summèque laudanda excogitatione.

Hic (ne quid clames intactum) ritè monebo,
 Nullos in cœlis cyclos agnoscere motum:
 (Quãquã aliter visũ est multis, me iudice, stultis)
 Hũc dico propriũ, & qualem tibi sydera mōstrāt:
 Sed Finitorem, atque μεσημέριον bene tolles:
 Non quòd se moueant, sed quòd mutantur eundo:
 Atque subinde noui veniant, surgantque meando:
 Quod potes & reliquis cœlorum ascribere cyclis,
 Quos mutare adigit mutatio lōga locorum.
 Hinc tantũ poteris Boreæ procedere ad oras,
 Vt Cynosura tuo veniat cum vertice recta:
 (Si id posset cœli facies gelidissima ferre)
 Austrum prætereà versũs concedere tantũ,
 Vt Cancrì punctum liceat capitale videre,
 Ac AEquatorem, nec non zōnam Capricorni:
 Quam nauæ superant hodie, qui per mare currũt:
 Atque nouas magno scrutantur pectore terras:
 Hi Stellas, cœlũmque nouum, sic semper eundo

Circulos omnes cœli, ex se immobiles esse.

Cœlestes circulos sæpe mutari, non verò moueri

Quosdã cir-
culos in cœ-
lo mobiles
esse alios im-
mobiles.

Pulchra di-
gressio in ar-
tifices rerũ
cœli, & theo-
ricarũ scri-
ptores, &c.

Ingenuus au-
thoris can-
dor, in lau-
dandis do-
ctis, ac com-
mendandis.

*Inueniunt: Finitoresque, μέσσην περιούστει
Mille novos, & mille vagos, & mille fugaces:
Nullum AEquatorẽ, nullum Cancrũ, Capricornũ
Nullum: ni Veniant sub eos, longẽ peragrando.
Concludes ergo, hos cyclos nobis remoueri,
Atque propinquare, huc nũc, nũc illuc properãdo:
Sed mutare locum nequaquã, vt scripsimus antè.
Porro, non credes vllos consistere, & esse
Re vera in cœlis maiores, siue minores
Cyclos, corporeos: nec rursum axemque, polõsque:
Nil graue sursum habitat, nil illic materiale est:
Et nil compositum: simplex est vndique cœlum.
Te tamen admonéo (si gaudes fortè moneri)
Hos laudare homines, reuereri, semper amare,
Qui summo ingenio, & superis dictantibus, olim
Talia sunt nobis commenti: vt cœlica quæuis
In nostrum veniant vsum, & mōstrentur apertè.
Fœlices animæ, quibus hæc cognoscere primum,
Inque domos superas tam dextro scandere cursu
Cura fuit: nostrisque oculis distantia longè
Sydera, ceu digito, notissima reddere: summè
Fœlices tumuli, quibus insunt ossa virorum
Tantorum: ô cineres bis, tẽrque, quaterque beatos!
Credibile est illis violas innascier, atque
Lilia: stellanteisque deos habitare sepulchra:
Queis fuit, est, & erit notum per secula nomen.*

☞ Cœlestem Sphæram, hisce iam positis circulis multiplicibus circumscriptam, duplicem esse: siue dupliciter, respectu terræ, imaginari.

P Aulò antè adscripti maiores, siue minores
 Cycli præcipui, propria sub imagine cœlum
 Obiectant oculis: summum dico, atque supremum: Superiorum
 A quo multi orbes alij clauduntur, & vna aptus, & bre
 Tellus, ac elementa, modo quo scripsimus antè. uis epilogus.
 Sphæras hic alias à prima, iure tacemus:
 Doctis Phænomenis multorum ex ordine notas.
 Ergo, hic cœlestis generatim sit tibi picta:
 Quam non absurdè duplicem fecere vetusti:
 Vna est obliqua, ac decliuis: & altera recta: Sphæra du-
 Quod globus, atque tumor terræ præstare videtur: & obliqua.
 Ad sensum mutans Sphære posuï, atque polorum.

☞ Quid Sphæra recta, & quinam propriè sub ea habitare dicantur. Adhæc, cur ita appelletur.

Q Visquis vtrūque poliū prospectat rite locatū Quid Sphæ-
 In Finitoris labro, censetur habere ra recta, &
 Is rectam Sphæra: éstque sub Equatore repostus: unde dica-
 Qui hic sphæralem angulum cum Finitore figurat, tur. Ad hæc
 Et rectum: quæ res Sphære rectæ dare nomen quid propriū
 Iure potest: sub qua qui diuersantur, apertum habeat.

Vndiq; habēt cœlū: ac illic numerantq; vidētque
 Surgentes stellas omneis, omneisque cadentes.
 Addo, quòd hic adsunt anno Æquidialia toto,
 Bisque tenent Solem summū, bis habent capitalē:
 Vmbrarūmque gerunt quinas ex ordine formas.
 Non desunt etiam qui rectam dicere malint:

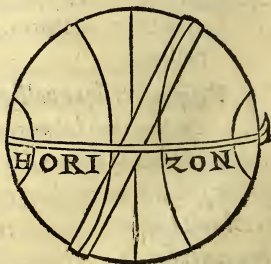
Alia ratio re
 ctæ Sphære. In qua Verticibus polus imminet, atque locatur

Ad perpendiculum: necnon Æquator habetur
 Pro Finitore: estque illic reuolutio tota
 Anni labentis clausa vna nocte, diēque.

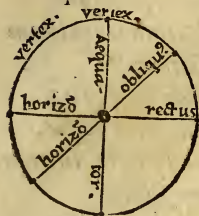
Verū erecta mihi hæc potius quàm recta putatur.
 Rectam alij censent meridò debere vocari:

Alia ratio. Quòd Finitori incumbant axisque, polique
 Ad rectū positū: & cū Æquate μεσημεριος anglī
 Constituat rectum, & spheralem, verticis ipso
 In puncto recte: quod Sphære non habet vllus,
 (Hunc præter) positus: veluti res ipsa docebit.

⊙ Sphæra recta, &
 Horizontis recti
 pictura: adiectis
 cœlorū circulis,
 demptis Coluris.

¶ Vtriusque sphaera, seu Horizon-
tis pictura.

¶ Alia rectæ, seu po-
tius erectæ sphaeræ
pictura.

¶ Hic, vsui esse potest figura vna primi libri,
quæ demonstrat terram esse sphaericam ac
rotundam: poteritque sequentibus accom-
modari.

¶ Quid Sphaera obliqua, & quinam sub illa
proprie dicantur habitare. Adhæc, cur
ita appelletur.

CVI polus vnus adest sursum, repitq; deorsum
Alter, declini Sphaeræ supponitur, vltra
Æquantem, aut citra: velut ars demõstrat, itérque.
Hic Æquator vbi cum Finitore receptus,
Obliquos anglos format: quæ, qui residebit,
Huic cœli facies non rectè tota patebit:
Quoq; magis sursum tendet polus: hoc magis infrà
e. ij.

Quid obli-
qua Sphaera,
cum eius de-
scriptione.

Descendet cœlum: crescētque dies magis illic:
 Quæ non semper erit tenebris æqualis, vt vna
 In recta: paucis dicam, obliquæ incola Sphæræ,
 Agnoscit rectæ contraria singula, quando
 Equantem longè linquens, ad vtrunque polorum
 Accedit magis: vt ratio deposcit: at ista
 Sat fuerint: nam sunt cœlis compendia grata.
 Cætera, quæ restant, nostros reuuentia versus,

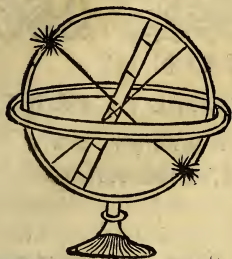
Vbique suspi-
 ciendus, &
 amâdus au-
 thoris can-
 dor.

Doctorum explebunt doctissima scripta virorum,
 Qui res cœlestes tractarunt lege soluti:
 Hos adeas, laudes, relegas, mireris, amēsque:
 Ceu raros homines, & fausto s̄dere natos.

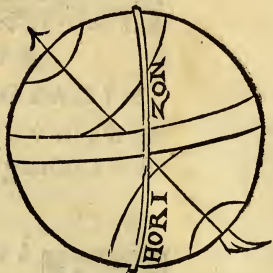
⊗ Sphæra obliqua, & obliqui
 Horizontis pictura.

☞ *Alia eiusdem pictura,
& demonstratio.*

☞ *Alia insuper, cum circu-
lis Sphaera, dempto AE-
quatore, & Coluris.*

☞ FINIS LIBRI SECVNDI
de mundi Sphaera, seu Cosmographia:
authore Antonio Mizaldo
Monluciano.

ANTONII
MIZALDI MONLVCIANI

DE MVNDI SPHAERA, SEV
Cosmographia, Liber tertius.

AVCA quidem, sed magna tamen
video superesse,
Musa, tibi: quid suspiras? dum sacra
faebit

Breuis inuo-
catio an-
nam habens
propositio-
nem.

γωμῆ

Vranie, pandétque Viam, omnia tuta putato:
Quare agè, sume animū, breuitérq; ostēdere perge,
Quemnam rite locum tenet inter sydera, quisque
Circulus antè tibi scriptus, maióruè, minóruè:
Et quà ducat iter: Vel cuius imaginis ille
Excurrat parteis: præsertim hoc tempore nostro.
Hancce nouam doctus aperi (te quæso) fenestram:
Primáque, quod nulli tentarunt, fortiter aude:
Immortale decus dant parui sæpe labores.

♃ Sex maiorum circulorum cœlestis Sphæ-
ræ designationes, vt hodie in cœlo ima-
ginantur : & per serenam noctem ab
aliis cœli circulis distingui possunt.

♃ *Zodiaci in primis.*

S Ignifer à propriis Signis describitur apté:

Cui in *Libra Equator cœcurrit, Lanigeróque.*

A Borea Cancrum, Capricornũ tangit ab Austro.

Cætera percurret pauco pòst tempore, noster

Zodiacus: dedimus cui nomen tale, quòd omnes

Signiferi cycli, & Signorum tradat ad vnguem

Naturas: versu facili, methodóque probata.

Signiferi cir-
culi designa-
tio.

Liber hic bre-
ui emittetur.

♃ *Horum, & item sequentiũ picturam ac demonstra-
tiones tantisper expectabis, donec libellum tibi emi-
serimus, cui ASTERISMI nomen facimus, hoc
est imagines cœlestes. Nam ibi pulcherrimam hi-
storiam omnium cœli simulachrorum, & item cir-
culorum, cum suis designationibus propediem es
habiturus. Vbi scilicet Zodiacum, & Signa eius,
tribus libellis: adhæc, Planetas vnico, tibi prius ex-
hibuerimus. Inde, ad octauum cœlum (ceu gradi-
bus quibusdam) reptaturi: in quo partem vltimam
cœlestis Philosophiæ omnium pulcherrimam, tibi
absoluemus. Interea, conatus nostros, tuis apud Deũ
precibus vt iuues, obnixè à te petimus (Lector opti-
me) ac summis votis exoptamus.*

☉ Equatoris designatio, vt hodie in cœlo
imaginatur, & à reliquis circulis di-
stingui potest.

HIC Vbi Lanigerum prima de fronte salutat
Equator, Ceti caput, atque pedes (propè)
Tauri

Partes Au-
strales ima-
ginū octauæ
Sphæræ, quas
pererrat AE-
quator.

Partes Bo-
reales, &c.

*Vrget: deinde ab eo medius refecatur Orion,
Et via Lactis: habes post hæc paruum fugientem,
Erratæmque Canem: longæ sequitur caput Hydræ:
Nec celeres, rapidosque pedes celabo Leonis:
Hæc secat Equator, vel saltem singula tangit,
Extra Signiferum, ac ipsis in partibus Austri.
Hunc intra, rigidi Boreæ de parte, pererrat
Virginis ille idem corpus, nec non Ophinci:
Et cum Lactæ, Aquilæ cui Pegasus additur vnus
De capite, & cauda Delphinus, Piscis & alter:
Hic Vbi Lanigerum repetit, quæ venerat antè.*

☉ Meridiani & Horizontis designatio,
vt hodie, &c.

S Ignari nequeunt in parte μεσημβριῶν Vlla,
Et cœli visi, à non viso sector Horizon.
Nisi sit de forma, quam paulò scripsimus antè:
Quod videas, nam sunt cycli plerunque fugaces.

Circuli duo
fugaces in
cœlo.

♋ Coluri Æquinoctiorum designatio, vt
hodie, &c.

Cyclus hic, à summo nascētem vertice mūdum
Permeat, Arctophylaca petens, per terga
Draconis:

Extremāque secans Hydrā, mediūmq; sub astris
Cent aurum, aduersum rursus percurrit ad axem:

Pulchra defi-
gnatio Colu-
ri Æquino-
ctialis.

Hinc Cetum calcans, squamosaque tergora Ceti:

Necnō Lanigerū, & Libram, clarūque Trigonū:

Andromedæque sinus imos, fastigia marris:

Principiūque suum, repetito hīc cardine, claudit.

♋ Coluri Solstitiorū designatio, vt hodie, &c.

Alter, in hunc mediū summo procūbit ab axe,
Pérque pedes, necnon ceruicem trāsilit Vrsæ:

Quam septem Stellæ primam, mox Sole remoto,

Producunt, nigrae præbentem lumina nocti.

Hinc Geminis Cæcrū dirimit: stringitque flagrantē

Ore Canem: clauūque ratis, quæ vicerat equor.

Solstitialis
circuli defi-
gnatio in ló-
gū Sphærae.

Inde, axem occultum per gyri Signa prioris

Opposita, atque alio rursus de limite tangit

Te, Capricorne: tuūq; Aquila, hīc te calcat ī astris:

Pérque Lyrā inuersam currēs, spirāsque Draconis,

Posteriora pedum Cynosuræ proterit illic:

Transuersam ressecans vicino in cardine caudam.

Hīc vbi se claudit tādē, memor vnde profectus:

☉ Circuli Lactei, qui inter maiores cœli circulos à plærisque recêsetur, designatio pulcherrima, vt hodie in cœlo per serenas noctes spectatur.

Vnde dicatur circulus Lacteus.

Circulus in cœlo manifestus nocte serena:
 Necnon conspicuo candore notabilis (ex quo
 Lacteus Astronomis iusta ratione vocatur)
 Inter maiores cyclos plærisque locatur.
 Qui bene in aduersum positus succedit ad Arctos:
 Et paulum à Boreæ tractu sua fila reducit:
 Transitque inuersæ per sydera Cassiopeæ.
 Inde per obliquum descendens tangit Olorem:
 AEstiuosque secat fines, Telumque, Aquilamque:
 Temporæque æquantẽ cyclum, zonamque ferentem,
 Solis equos, intra caudam, quæ Scorpius ardet:
 Atque Sagittiferi summum, extremumque sagittæ:
 Thuribulum petit hinc (aram dixere vetusti)
 Deinde suos sinuat flexus per crura, pedesque
 Centauri alterius: rursusque ascendere cœlum
 Incipit: Argiuamque ratem per aplustria summa,
 Atque Canem à capite excipit: & cyclum Capricorni
 Diffecat: inde pedes lambit pulchros Geminorum:
 Hic ubi Signiferum rursus perreptat: & vnum
 Mox inuadit Erychthoniũ: tẽque, vnde profectus,
 Cassiopea petens, super ipsum Persea transit:
 Orbemque ex illa cœptum, concludit in illa.

Elegans descriptio, & designatio circuli Lactei.

Cyclus hic, vt dixi, est candore notabilis: vnde
Non quærendus erit multum: nam lumina pulsat
Sponte sua: seque ipse docet, cogitque videri.
Vtque suos arcus per nubila circinat Iris:
Mortalesque rapit pulchra ad spectacula sursum:
Sic super incumbens stellato in culmine limes
Candidulus, resupina facit mortalibus ora:
Hosque ad caelorum miracula pertrahit vltro.

Lacteus cir-
culus ex se
cognitu faci-
lis.

Ratio nomenclaturæ Lactei circuli, qui
Græcis est γαλαξία.

Non hîc celanda est famæ vulgata vetustas:

Poetica, sed
erudita, de la-
cteo circulo
ratio.

Olim de niueo lactis fluxisse liquorem
Pectore reginæ Diuûm: cœlûmque colore
Infecisse suo: quapropter Lacteus orbis
Dicitur: & nomen causa descendit ab ipsa.

An maior densa Stellarum turba corona
Contexit flammæ, & multo lumine candet?
Ac fulgore nitet collato, & luce refusa?

Alia.

An fortes animæ, dignatæque nomina cœlo,
Corporibus resoluta suis, & carcere fracto,
Huc remigrât celes: summûmq; habitâtia tēplū,
Æthereos viuunt annos, ac luce fruuntur?

Alia.

An verò Phaëton currus auriga paterni
Pessimus, aërios tractus incendit, & illis
(In signum) genitor vestigia nota reliquit?
Sed nil hæc ad rem: vt cœpi, cœlestia tracto.

Alia.

♁ Quatuor circulorum minorū cœlestis Sphæ-
ræ, designationes, vt hodie in cœlo imaginan-
tur: & per serenā noctē, ab aliis cœli circulis di-
stingui possūt. Arctici in primis, siue Borealis.

Breuis Arcti-
ci circuli de-
signatio.

A Rcticus à Geminis vocitatus circulus Vrsis:
Ex toto Cynosuram includit: deinde Draconē
Partitur medium, Cephēumque: ac Cassiopeam
Tantillum attingit: necnon rutilum caput Vrsæ
Maioris: quæ tota foras (si hoc excipis) errat.

♁ Tropici Cancrī designatio, vt hodie in
cœlo imaginatur, & à reliquis circulis
distingui potest.

Circuli AE-
stivalis cœle-
stis designa-
tio.

P Er caput, & dorsum fertur transire Leonis
Cyclus hic: Arcturū tāgens ad foemina: necnō
Serpentis rictum: poteris cui iungere ferme
Ex humero Engonasin, doctāq; Lyrā: addito Lactis
Deinde viam: Cygnique alam: cui Pegasus offert,
Obiectatque pedes: cubitū hinc contingit, & angit
Andromedæ: et Piscē gelidas, q̄ vergit ad Arctos:
Ac (propè) Deltaton: hinc Tauri cornua calcat,
Et Geminos: Cæcrum inde petens, quā coeperat ire.

♁ Tropici Capricorni designatio, vt hodie, &c.

Designatur
pulchrè Bru-
malis circu-
lus.

A Egocerata patrem cognoscit circulus iste:
Perque pedes trāsit Fusoris, & illius vndam:

Hic Ceti à cauda, Eridani, Leporemq; Canemq;
 Maiorem truncans: dehinc riuū Lactis, & Argo.
 Hydram præterea magnam: cui desuper astant
 Et Crater, Coruūque: petit mox Scorpion illinc:
 Atque Sagittiferi caput opprimit, ac ferit arcum:
 Hic vbi curriculum cœptum concludere pergit.

☞ Antarcticæ circuli designatio, vt hodie, &c.

Non cōstat, nec scitur adhuc Antarcticus ipse
 Circulus, vnde queat cerò describer: et sunt
 Qui Arctoum dicant per cūcta referre: quod vñ
 Nos doceant, videántque (precor) qui partibus illis
 Explorant pelago terras, cœlūque remotum.

Incerta defi-
 gnatio An-
 tarcæ circuli.

☞ Admonitio in iam dicta.

Nolim te lateat, quòd erunt aliquot reuolutis
 Hinc seclis, omnes scripti positūsq; sitūsq;
 Cyclorum cœli maiorum, siue minorum,
 In longè varia Signorum parte, locòque
 Quàm tibi sit dictum: nā sydera, quæ modò formas
 Constituunt, per quas decurrit linea, cyclum
 Perficiens, sedes commutant: quòd fit, vt annis
 Centum, cuncta gradu vno à sede priore recedant:
 In motum cœli primum nitendo remissè,
 Per longum (vt latum taceam) sed non violenter
 Quod dicunt, potiùs cognatis viribus: in quo

Iam dictorū
 cyclorū loca
 tempore mu-
 tari.

*Si perstant, cyclos descriptos rite relinquent:
Inque locum venient Stellæ, venientque figuræ
Tunc aliæ, aut partes illarum (vt postulat ordo)*

Hæc videat
rerû cœli stu-
diosus.

*Quæ doctè poterunt cyclis aptarier ipsis,
A quouis cœli historiam callente decenter.
Verùm, hæc ad nostros legetur cura nepotes:
Et cœptum repetamus iter, fœlicibus astris.*

☉ Geographica, ex superioribus pendentia.

☉ Quinque zonarum terrestrium, quæ toti-
dem parallelis circulis in cœlo respon-
dent, & præcipuas mundi regiones con-
stituunt, descriptio, temperatura, situs,
& proprietas, iuxta veterû traditiones.

Q Vinque parallelis (vt scripsi) cingitur, atque
Diuiditur cœlum: totidémque plagæ orbe
premuntur:

Mediæ zone
terrestris té-
peratura, iux-
ta præcorû,
& iuniorum
sententiam.

Quarum, quæ media est, vix est habitabilis æstu:

Monstrorum domus, & feruore notabilis ipso:

Vnde hîc vruntur, siccis que reguntur arenis,

Deserti tetro serpentum afflamine campi:

Vt tradunt veteres: contra quos pugnat, & instat

Horum qui migrant illuc sententia, quæ

Per mare discurrunt variè, & noua regna salutât.

Namque die, Valido quod Phœbi incanduit æstu,
Humida nox reficit, paribúsq; refrigerat horis:

Præsertim sub cyclo AEquante, & circiter illum:

Vt mox monstrabo, quiduis habitabile tradens.

Nix tegit alta duas: sed quæ inter Virasq; locatur,
Temperiem retinent, mixta cum frigore flamma:

Extremæ duæ
zonæ, & his
propinquæ.

Fine, & principio parvam: ad medium, mediocrē:

Hæc nos incolimus, cōtraque Antichthones illam:

Nec dubium Antipodes multis consistere terræ

Partibus, ad centrum conuersis vndique plantis :

Quod norunt, rectēque sciunt, passimque fatentur,
Qui soluunt ex occasu, veniuntque per ortum

Antipodes
esse de expe-
rientia.

Ad dites Indos, ac fama & nomine notam

Taprobana, omnigenum rerum plena, atque feracē,

Rursus in occasum redeuntés orbe peractō.

Nec non qui à Borea exploratis ordine zonis,

Austrino tentant axi supponere sese:

Quod dū perficiunt, sataguntque explere, profectō

Quam sit diuersa in rebus natura creandis,

Et quam diuerso mutantur tempora tractu

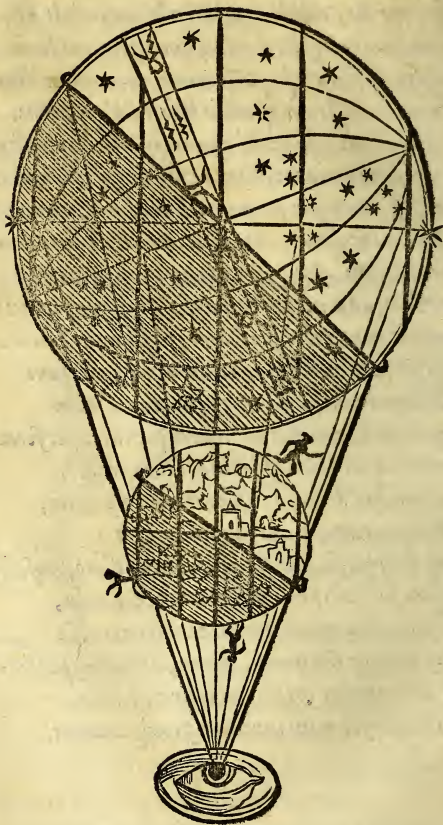
Agnoscunt: seu mores, lucem, aut æra spectas :

Vt tibi conabor proprio monstrare libello,

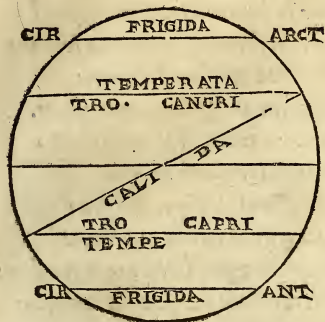
Si Deus hosce mihi iuueniles proroget annos.

Authoris li-
bellus de lo-
corú naturis
ex vario cœ-
li aspectu.

¶ *Quinque cœ-
lestiū Zonarū,
seu regionum,
ad terrā coa-
ptatio, & po-
situs.*

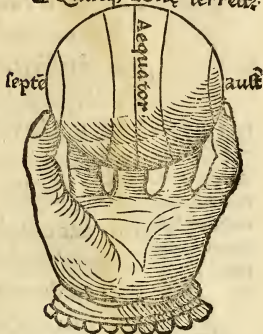

☞ Zonarum temperatura
& situs.

☞ Elegans terrestrium
Zonarum pictura.

☞ Quinq; zone terrest:

☞ De Antipodibus, Pericæcis, & Antæcis.

Antipodas dicunt, qui nobis ex diametro
Plantas obuertunt similiq; in vertice cœli
Perstant: opposita quamuis in parte locentur:
Inque parallelis æquē ex Æquante remotis:
Queis cœli est facies valde contraria nostræ:
(Vnus Finitor tamen, & communis Horizon)
Ex quo nobiscum nil prorsum agnoscimus esse
Illis commune: vt paucis te pergo docere
Cùm Sol Æstatem nobis vehit, opprimit illos
Tristis Hyems: quando lux periucunda, diēsque
Nos visit, tenebræ somnos his vndique suadent:

f. i.

Qui dicatur
Antipodes,
& vbinam
sint.

Antipodas
nobiscum o-
mnia habe-
re cōtraria.

*Dum nobis oritur Phœbus, tunc occidit illis:
Et contrâ. Rursum quoties longissima nobis
Lux fulget cum nocte breui: longissima nox est
His cum luce breui: in summa, contraria seruant
Cuncta: licet fiant vna & simili ratione:
Vt tibi perdoctè diuina ars spherica monstrat.*

Qui dicatur
Peritæci, &
vbinam sint.
Adhæc, quid
nobiscū ha-
beant com-
mune.

ILLE solet rectè circuncola, vel *ἡμετέριον*.
Astronomis dici, qui diuersatur in vno
Vsq̄ue parallelo nobiscum: stâtque sub vno
Rute *μεσημερίῳ*: cum quo communia ferme
Omnia sunt nobis: nam zonã habitamus eandem:
Sêque polus mundi medium dat semper vtrique:
Hinc huic, & nobis discrimina quattuor anni,
Ac tempestates veniunt, paritèrque, simulque:
Nec non & noctis, lucisque augmenta sub vnum
Tempus, vt incrementa, cadunt: puto cætera nota.

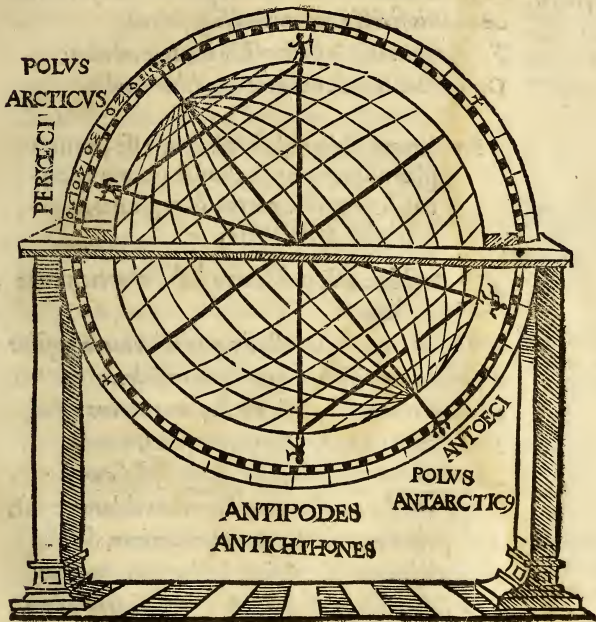
Qui dicatur
Antæci, &
vbinam sint.
Adhæc, quid
nobiscū ha-
beant com-
mune.

ANTICOLA Spropria dixerunt voce Latini,
Quos Græci *ἀντιπολίτες*: qui supponuntur eidem
Vsq̄ue *μεσημερίῳ*, nobiscum collaterales
Vltra Æquatorem: & spatium latum retinentes,
Nec non & longum, Boreali æquale per omne
Huic nostro, ad partes Austrinas: quò fit, vt illi
Tempora nobiscum paria affirmantur habere:
Verùm, non pariter, nec in iisdem partibus anni:
Nam dum nos exercet Hyems, hos æstus adurit:
Et contrâ: variant sic partes temporis: vnde

*Cum media est nobis lux, his media est nox.
Et sic de reliquis: ne sim verbosior æquo.*

Breuitas cum
perspicuitate,
authori fa-
miliaris.

✿ Superiorum pictura elegans,
☉ demonstratio.

☉ ADMONITIO.

Vide pro his
doctis. sphæ-
rae mudi in-
terpretes.

Hic locus Umbrarum flexus exposceret omnes
Per modò descriptas Zonas, ut postulat ordo,
Et sphærae methodus: verùm, quia tradita sunt hæc
A multis stricta metrorum lege solutis,
Fusè, ac ornate: visum est te mittere ad illos:
Ora donec erunt cum tempore libera nobis.

☉ Terram vbique habitabilem esse, contra
plærosque: ac nullas hodie terrestres Zo-
nas, siue mundi partes & regiones, inha-
bitabiles dici debere.

Credibile est, quòd terra habitatur tota: nec
vllus

Nihil in mudi
do inhabi-
tabile.

Est locus, aut Zona vlla, in qua nõ viuere possint
Mortales, apràsque sibi componere sedes:

Sit licet immodicum frigus, vel maximus æstus,
Illic assidue: natura vbi tristia fixit,

Læta adhibet: crebrò miscens aduersa secundis:

Atq; vbi dat morbos, medicamina debita gignit.

Immodicum
æstum expu-
gnantia,

Ergo, vbicunque calor nimius reperitur, ibidem
Vel gelidi montes, vel frigida flumina, & ædes,
Aut syluæ umbriferæ, & multis cū fontib' amnes,
Deinde specus multi, loca subterranea multa,
Hic sunt: quæ valeant homines defendere ab æstu.

Præterea, est illic semper nox æqua diei:
 Quæ Solis radios æquato frigore frænât:
 Vnde fit, vt Zonam mediã non esse putemus
 Desertam omnino: multos sed habere colonos,
 Arte, ac ingenio, & naturæ munere tutos.
 Zonæ etiam extremæ (quas non habitari ei aiunt,
 Assiduis niuibus pressas, glaciéque perenni)
 Possunt rite coli: vt ratio non lubrica suadet:
 Maxima nanque locis lignorum copia in illis
 Nascitur: & fiunt illic hypocausta, grauesque
 Vestes, ex variis animantium pellibus: Vnde
 Frigora propulsant homines, hyemique resistunt:
 Innumeris que modis glacies eludere norunt.
 Congrua non desunt illis alimenta: cibosque
 Indigenas partim, partim illuc vndique vectos
 Accipiunt largè: & quæcunque augere calorem
 Internum, externumque queunt, sibi sedulo quærunt.
 Non igitur verum est, quod nos monuere vetusti,
 Vnius tantum Zonæ partem, exiguamque,
 Naturam humano generi tribuisse colendam:
 Et reliquum terræ desertum prorsus, ab ipsis
 Piscibus, atque feris duntaxat semper haberi.
 Ah, foret indignum certè hoc: natura minoris
 Fecisset nos, quàm bruta: imperiumque dedisset
 In terris maius quàm homini, & spatiosius illis.
 f. iij.

Mediã Zo-
 nam, & item
 extremas in
 habiles fal-
 sò dici.

Extremas
 mudi Zo-
 nas incol-
 posse.

Immodicum
 frigus expu-
 gnantia.

Falsæ anti-
 quorū opi-
 niones, de
 partibus mū-
 di habitatis.

Pulchra cō-
clutio, q̄ ha-
bitabilis sit
totus mun-
dus.

*Quare, si qua fides adhibenda est, vera loquenti,
Haud dubiè tellus tota est habitabilis: & nil
Obstat, quin possint mortales viuere vbiq̄ue:
Natura auxilium in rebus non deficit vllis:
Ingeniūmque hominis durissima quæque refringit.*

De mundi climatibus, & illorum distin-
ctoribus parallelis, cum recepta cuius-
que ratione, & nomenclatura. Insuper
quòd plura climata, quàm septem sta-
tui debeant.

Quid pro-
prie clima,
& quomodo
circūscriben-
dum, ac di-
stinguendū.

Climata dicuntur terræ interualla, duobus
Clausā parallelis, quib⁹ est descriptio sursum:
Sed similis fingenda tibi, & formanda deorsum:
Verūm, aliter quàm nunc de zonis egimus: vnde
Quisque parallelus horæ quadrante, propinquum
(Vt mediis horis clima) exuperatque, fugitque:
Si rectè numeres ex Æquatore, polorum
Alterutrum versus: qui solus, vbiq̄ue diēi,
Et nocti gratis horas tribuit duodenas,
Dum Phœbus proprio motu comprehenderit illum:
Sub quo rite locum medium, mediā quoque sedem
Mundi, constituūt, qui docta Mathematica tractāt.
Si placet Astronomos veteres audire, sequique:
(Quorū scripta velim summo tibi honore legēda)
Duntaxat septem numerabis climata, tali

Ordo, & no-
menclatura
septem cli-
matū, secun-
dum veteres
Astronomos

Ordine: per Meroën, per Niliacámque Sienem:
 Pérque Hellepontū: atque Borysthenis ostia: pérq;
 Riphæos monteis: quibus additur vltima Thule.
 Inde, per ævli. & scip contraria climata tradunt:
 Quis dant imparibus spatiis noctésque, diésque.
 At non te fugiet, nos rectè climata plura
 Ponere: vt esse solent varia incrementa dierum:
 Maiorem ergo diem vicenis, atque quaternis
 Horis si cōstare dabis (qua parte polorum
 Itur ad extrema) hic tu septem climata tantūm
 Nō tribues: sed, vt est par, vicena, atque quaterna:
 Quæ, quantò propius veniūt ad vtrūque polorum,
 Tantò crede minora: quòd hic se Sphæra coarctet,
 Atque, vt sic dicam, fastigiet: ac statuatur
 Stricta: Æquatorem versus contraria pones
 Ob mediū: ad quod quæ accedunt, maiora vidētur.
 Si per quot partes nunc à se climata distant,
 Atque paralleli, vel ab Æquatore, reposcis:
 Te ad libros mittā, quibus hæc mādātur ad vnguē:
 Aut ad præclarum doctorem, perfacilemque:
 Nam sunt quæ hic scribi nequeunt, cōtenta doceri.

Ratio quòd
 plura clima-
 ta quàm se-
 ptem statui
 debeant.

Excusatio au-
 thoris fané-
 quam mode-
 sta.

Fig. Pictura septem mundi climatum, iuxta vulgarem modum.

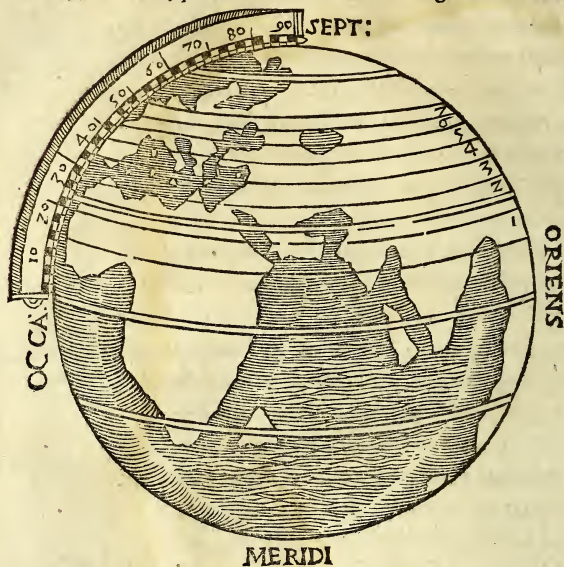

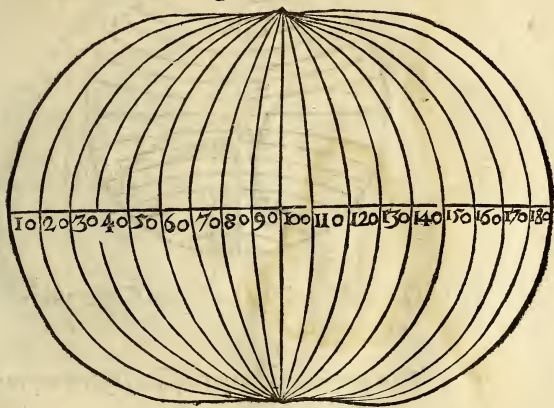
Fig. Locorum longitudines quomodo excipiendæ, constituendæ, & distinguendæ.

Vbi primus Meridianus à quo longitudes locorum excipiuntur, & qualiter procedunt alii,

HIC ego te nolim demum nescire, quòd ipsa Linea, quæ terras Fortunæ excurrit, ab axe extremo surgens, & in illum deinde (sed vno Dissecto in geminas partes Equante) recurrens, Per summū Antipodū cœlū, quæ Sol venit ad nos,

Primum constituit, formátque μεσημβριου: à quo
 Promanare solet distantia longa locorum,
 Si exortum versus properabis tramite recto:
 Sic per vtrunque polum, quæ transit linea quæuis,
 Pérque loci punctum, qui Zenith dicitur: illa
 Hic propriũ signat, Verũmque μεσημβριου adfert:
 Quem certum agnoscit telluris portio quæque.

✱ Circularum longitudinum typus, ac pictura.

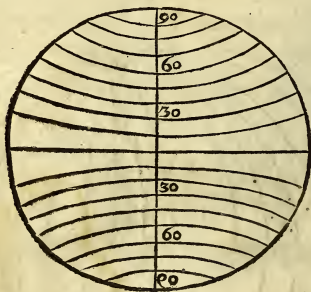
✱ Locorum latitudines quomodo excipien-
 dæ, & distinguendæ.

ID spatium latũ est, quod ab AEquatore recedit
 Ad Boreã sursum, vel ad Austrũ ponẽ, deorsũ,

Quid latitu-
 do regionũ,
 & quomodo
 excipiat.

Donec erit Ventum sub punctum verticis: ipsum
 Siue parallelum, qui punctū hoc trūcat ad vnguē:
 Idque poli gradibus respondet vbiq̄ue leuati
 In Finitoris faciem: cui nomen Horizon:
 Sicut nos fufe, & multis monstrauimus antē.

Ⓕ Circularum latitudinum typus, ac pictura.

Ⓖ De gradibus longitudinum Geographica quædam.

Quemque μεσημέριον censent superare pro-
 pinquum

De Meridia
 nis notanda
 pro locorum
 longitudi-
 nibus.

Quindenis gradibus: qui reddunt protinus hora
 Vnius spatium: quantoque μεσημέριον exit
 Longius à medio noctes æquante, diēsque
 Orbe: magis coiens geminū angustatur ad axem.

*In quo dum terras metiris, sedulus esto:
Et semel, ac iterum quæ sit proportio quære,
Tanti sper dum nos meditabimur hoc tibi scriptũ.*

 Præcedentium typus, & demonstratio.

(Ni fortasse polos versus, vel ad extrema mundi)

Vni gradui Quingentis: si non Ptolemæus falsa notauit:
 magni circuli in cælo Quæ relegat, cui sunt præclara Mathemata cordi.
 500. stadia Sed mensurarum tu hic nomina fortè reposces:
 respondere. Quæ magnos vsus, & maxima commoda, rebus
 His adferre queunt: ne quid tibi iure negatum
 Dicās, id paucis trado, doccōque libenter.

Et Pictura hæc, superiora utcunque demonstrat.

Geographicarum mensurarum ordo,
& nomenclatura.

EX hordei granis Digitus fit quattuor vnus,
In latum positus, seque attingentibus, ipso
Præcipuè latere: vt res postulat, & iubet vsus.
In palmo digitus quater est: quater in pede palmus:
Passum quinque pedes faciunt: passus quoque centū
Quinque ac viceni, stadium dant: mille, repostū est
In stadiis octo: duplicatum dat tibi Leucam
Nostratem: aut duo (si maior) bene millia: verū
Sunt hæc plus nimio: vel plus, quàm par sit, abūde.
Quicquid erit reliquum, vna tibi voce magister
Exponet: necnon doctissimā scripta virorum,
Qui res cælorum tractarunt sydere fausto:
Nam (vt supra monui) nō omnia possumus omnes,
Nec quocunque loco possunt rectè omnia scribi.
Adde, quòd cælis breuitas gratissima res est.
Plurima, quæ restant de Signis, de que Planetis,
Necnon de formis cælorum, siue figuris
Vndique stellatis, absoluam: dum modò doctis
Audiero primum hoc specimē placuisse, bonisque:
Qui pauci sunt: sed paucis possum esse beatus:
Hi, si nostra probant, satis est: quid rustica latret
Turba, parum curo: cuius laus, dedecus ingens
Personat: à doctis laudari, est gloria summa.

Quid geo-
graphicus
digitus.

Palmus.

Pes.

Passus.

Stadium.

Miliare.

Leuca.

Authoris li-
belli isti poe-
tici de rebus
cælestibus,
propediè lu-
cè videbunt.

γναμν.

Ἐπειὶ ἀγνοῶς ἢ οὐκ ἀγεωμετρήτως, ἀφ' ἑοῦσι
μετεωρίζομεθα.

HIC, mundi faciem paucis ex ordine pinxi:
Quæ sit cælorum fabrica, rite dedi.
Hanc, si forte leges astrorum captus amore:
Sis memor authoris, qui regit illa, Dei.
Et si quid nosti melius, vel doctius: ἔα,
Candidus imperti: si minus, ista feras.

ἐκ πόνε, ὁ κλεός.

• FINIS LIBRI TERTII

• Ultimi de mundi Sphæra, seu Cos-
mographia: authore Antonio Mi-
zaldo Monluciano.

Extrait du Privilege.

IL est defendu à tous Imprimeurs, & Libraires de ce Royaume, sinon à Guillaume Cauellat Libraire iuré de l'Vniuersité: de Paris de non imprimer, ne faire imprimer, ny expoſer en vente, ce preſent liure intitulé, *Antonij Mizaldi Monluciani, de mundi Sphæra, ſeu Cosmographia libri tres, figuris, & demonſtrationibus illuſtrati*, iuſques au bout, & terme de dix ans conſecutifz: commenceants du iour & datte de la preſente impreſſion. Et ce ſur peine de conſiſcation deſdictz liures, & d'amende arbitraire: ainſi que le tout eſt plus ample-ment contenu au Priuilege: ſur ce ottroyé, & donné à Paris le deuxieſme iour de Ianuier, Mil cinq cens cinquante.

Signé Buyer.

Página 22. poſt lineam 11. & verſum qui incipit,
Flammarum: adde hæc duo carmina omiſſa.

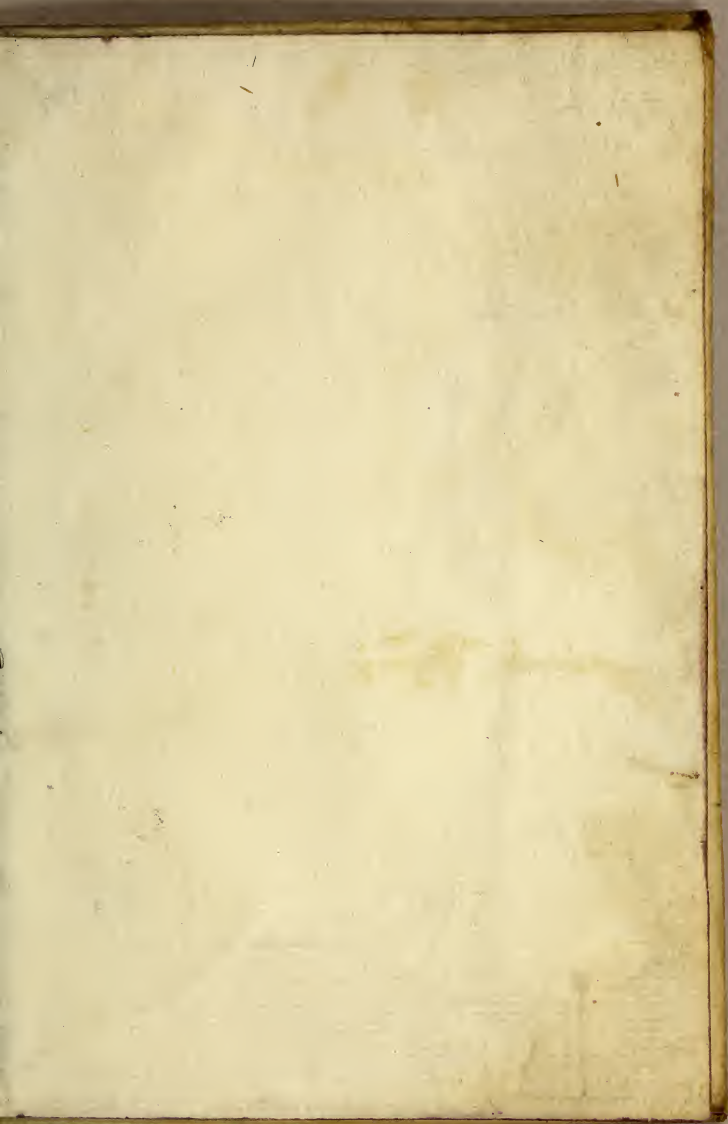
Tradita pròinde fuit ſedes ſublimior illi,
Necnon nobilior: veluti res poſcit, & ordo.

172

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

... ..

... ..
... ..
... ..
... ..

- 429 -

c

ESSS

M89M

